

Šiame numeryje:

Vyskupų sinodas

Vyskupų sinodo baigiamoji žinia „EUCHARISTIJA – GYVOJI DUONA PASAULIO TAIKOS LABUI“	2
Grižus iš 11-osios Vyskupų sinodo asamblėjos: Pokalbis su Vilkaviškio vysk. Rimantu Norvila Vyskupų sinodo 4-ojoje generalinėje kongregacijoje vysk. R. Norvilos sakyta kalba	7

Bažnyčia Lietuvoje

Kaišiadorių vyskupijos kunigų susirinkimas	10
Aptartos aukštojo mokslo reformos problemos	11
Kaune – nuolatinė adoracija	12
Karmelitų bičiulius pradžiugino svečiai iš Olandijos	13

Homilijos

TAUTŲ LAUKTASIS IV advento sekmadienis (B)	16
ŠVENTA NAKTIS Kristaus Gimimas – Kalėdos	17

Ganytojo žodis

Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas minint mirusiuosius Antakalnio kapinėse	18
---	----

Straipsniai

MORALĖ IR JAUNIMAS	19
--------------------	----

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius pabrėžė Vatikano II Susirinkimo reikšmę	22
Popiežius: mirtis – perėjimas į dangiškąją tėvynę	22
Popiežius: Vatikano II Susirinkimas davė pradžią „bibliniam pavasariui“	23

Vyskupų sinodo baigiamoji žinia „Eucharistija – gyvoji duona pasaulio taikos labui“

2005 m. spalio 21 d.

Brangūs broliai vyskupai,
Brangūs broliai kunigai ir diakonai,
Mylimi broliai ir seserys!

1. „Ramybė jums!“ Viešpaties, pasirodžiusio Jeruzalės kambaryje Velykų išvakarėse, vardu kartojame: „Ramybė jums!“ (Jn 20, 21). Tegų jo mirties ir prisikėlimo slėpinys jus paguodžia bei įprasmina visą jūsų gyvenimą! Tegų Viešpats suteikia džiaugsmo ir vilties! Juk Kristus, kaip pažadėjo, gyvena savo Bažnyčioje (žr. Mt 28, 20). Jis pasilieka su mumis iki pasaulio pabaigos. Jis dovanoja mums save Švenčiausiąjame Eucharistijos Sakramente kartu su džiaugsmu mylėti taip, kaip jis mylėjo. Šią džiugią žinią skelbiame jums, mylimi broliai ir seserys, Eucharistijos temai skirto Vyskupų sinodo pabaigoje.

Garbė Dievui ir Jėzaus Kristaus Tėvui – mūsų Viešpačiui, vėl, kaip Vakarienes kambaryje, subūrusiam mus kartu su Dievo ir mūsų Motina Marija, kad prisimintume neprilygstamą Švenčiausiosios Eucharistijos dovaną.

2. Pašaukti į Romą garbingo atminimo popiežiaus Jono Pauliaus II ir patvirtinti Jo Šventenybės Benedikto XVI, atvykome iš penkių pasaulio žemynų kartu pasimelsti bei apmąstyti „Eucharistiją – Bažnyčios gyvenimo ir misijos versmę ir viršūnę“. Sinodo tikslas buvo pateikti Šventajam Tėvui pasiūlymų, galinčių padėti atnaujinti bei pagilinti Bažnyčios eucharistinį gyvenimą. Galėjome patirti tai, kas Švenčiausioji Eucharistija buvo nuo pat pradžių, – vienas tikėjimas ir viena Bažnyčia, maitinama gyvybės duona, regimoje bendrystėje su Petro įpėdiniu.

3. Broliškas vyskupų, stebėtojų bei ekumeninių atstovų dalijimasis atnaujino mūsų įsitikinimą, jog Švenčiausioji Eucharistija atgaivina bei perkeičia Vakarų ir Rytų dalinių Bažnyčių gyvenimą, taip pat įvairiopą žmogaus veiklą labai skirtingomis mūsų gyvenimo aplinkybėmis. Pajutome gilų džiaugsmą išgyvendami mūsų eucharistinio tikėjimo vienybę plačioje apeigų, kultūrų bei pastoracinių situacijų įvairovėje. Tokios daugybės brolių vyskupų dalyvavimas leido mums tiesiogiai patirti mūsų skirtingų liturginių tradicijų turtingumą, leidžiantį sušvytėti nepakartojamo Eucharistijos slėpinio gelmėms.

Kviečiame jus, brangūs broliai ir seserys krikščionys, karščiau melstis, kad ateitų susitaikinimo diena ir visiška regima Bažnyčios vienybė, kai Švenčiausioji Eucharistija bus švenčiama Jėzaus maldos jo mirties išvakarėse dvasia: „Tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs“ (Jn 17, 21).

4. Giliai dėkingi Dievui už Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II pontifikatą ir jo paskutinę encikliką *Ecclesia de Eucharistia*, lydimą apaštališkojo laiško *Mane nobiscum Domine*, kuriuo buvo pradėti Eucharistijos metai, prašome Dievą gausinti jo liudijimo bei mokymo vaisius. Taip pat dėkojame visai Dievo tautai, kurios buvimą bei solidarumą jautėme per šias tris maldos ir apmąstymų savaites. Ypatingą vietą savo mintyse bei maldose skyrėme vietinėms Bažnyčioms Kinijoje ir jų vyskupams, negalėjusiems prisidėti prie mūsų darbo.

Prisikėlusio Kristaus vardu ramybė ir džiaugsmas Šventojoje Dvasioje visiems jums – vyskupai, kunigai ir diakonai, misionieriai iš viso pasaulio, pašvęstieji vyrai ir moterys, pasauliečiai, ir jums, geros valios vyrai ir moterys!

Įsiklausyti į pasaulio kenčiančiuosius

5. Sinodo susitikimas buvo intensyvaus dalijimosi bei Bažnyčios gyvenimo įvairiuose žemynuose liudijimo metas. Atkreipėme dėmesį į kraštutines situacijas bei kančias, sukeltas karų, bado, įvairių terorizmo bei neteisingumo formų, ženklinančių šimtų milijonų žmonių kasdienį gyvenimą. Smurto sprogimas Artimuosiuose Rytuose bei Afrikoje priminė mums, jog Afrikos žemynas pasaulio viešosios nuomonės užmirštas. Gamtinės katastrofos, kurių, regis, padaugėjo, verčia mus žvelgti į gamtą pagarbiau bei stiprinti solidarumą su nuo to nukentėjusiais žmonėmis.

Nenutylėjome pirmiausia Vakaruose regimų sekuliarizacijos padarinių, skatinančių religinį abejingumą bei įvairias reliatyvizmo apraiškas. Priminėme ir pasmerkėme neteisingumo bei kraštutinio skurdo situacijas, matomas

visur, bet pirmiausia Lotynų Amerikoje, Afrikoje ir Azijoje. Visos šios kančios šaukiasi Dievo ir meta iššūkį žmonijos sąžinei, meta iššūkį mums visiems. Kuo virsta mūsų globalinis kaimas – žemė, aplinka, kuriai gresia pavojus būti suniokotai? Ką galima padaryti, kad šioje globalizacijos epochoje solidarumas nugalėtų kančią ir vargą? Tad kreipiame savo mintis į tautų vadovus akindami juos uoliai rūpintis, kad bendrasis gėris būtų prieinamas visiems. Prašome jų skatinti kiekvieno žmogaus orumą nuo prasidėjimo momento iki natūralios mirties. Prašome jų priimti įstatymus, gerbiančius prigimtines santuokos ir šeimos teises. Mes savo ruožtu toliau veikliai dalyvausime bendrai stengiantis sukurti ilgalaikes autentiškos pažangos sąlygas visai žmonijai, kad niekas nestokotų kasdienės duonos.

6. Visas šias kančias bei šiuos klausimus atsinešėme į Eucharistijos šventimą bei adoraciją. Diskutuodami bei įsiklausydami vieni į kitus, buvome sujaudinti ir sukrėsti kankinių, šiandien, kaip ir per visą Bažnyčios istoriją, tebesančių daugelyje pasaulio sričių, liudijimo. Sinodo tėvai priminė, jog kankiniai, padedami Švenčiausiosios Eucharistijos, visada atrasdavo jėgų įveikti neapykantą meile ir smurtą atleidimu.

„Tai darykite mano atminimui“

7. Savo kančios išvakarėse „Jėzus paėmė duoną, palaimino, laužė ir davė mokiniams, tardamas: *Imkite ir valgykite: tai yra mano kūnas*. Paskui, paėmęs taurę, padėkojo ir davė jiems, tardamas: *Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano kūnas, Sandoros kraujas, kuris už daugelį išliejamas nuodėmėms atleisti“* (Mt 26, 25–28). „Tai darykite mano atminimui“ (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 24–25). Nuo pat pradžių Bažnyčia minėjo Jėzaus mirtį bei prisikėlimą tais pačiais Paskutinės Vakarienes žodžiais bei veiksmais, prašydama Dvasios paversti duoną ir vyną Kristaus kūnu ir krauju. Laikydami Bažnyčios nuolatinės tradicijos tvirtai tikime ir mokome, kad Jėzaus žodžiai, tariami kunigo per Mišias, Šventosios Dvasios galia įgyvendina tai, ką žymi. Jie daro tikrove prisikėlusio Kristaus *realų buvimą* (KBK 1366). Bažnyčia šia neprilygstama dovana gyvena – dovana, kuri ją suburia, nuskaistina ir paverčia vienu Kristaus kūnu, gaivinamu vienos Dvasios (plg. Ef 5, 29).

Eucharistija yra meilės dovana, Tėvo, kuris atidavė savo viengimį Sūnų, kad pasaulis nepražūtų (plg. Jn 3, 16–17), meilė; Kristaus, kuris mylėjo mus iki galo (plg. Jn 13, 1), meilė; Dievo meilė, išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios (plg. Rom 5, 5), kuri šaukia mumyse: „Aba, Tėve!“ (Gal 4, 6). Tad, švęsdami Šventąją Auką ir skelbdami, kol jis ateis, pergalingą Viešpaties mirtį, skelbiame pasaulio išgelbėjimą. Vienydamiesi su jo Kūnu, gauname mūsų pačių prisikėlimo „laidą“.

8. Praėjus keturiasdešimčiai metų nuo Vatikano II Susirinkimo, norėjome ištirti, koku laipsniu tikėjimo slėpiniai tinkamai išreiškiami bei švenčiami mūsų liturginiuose susirinkimuose. Sinodas dar kartą patvirtina, jog Vatikano II Susirinkimas suteikė reikiamą pagrindą autentiškam liturgijos atnaujinimui. Dabar būtina puoselėti teigiamus šios reformos vaisius bei pataisyti į liturgijos praktiką įsigavusius piktnaudžiavimus. Esame įsitikinę, kad pagarba šventai liturgijos prigimčiai perteikiama sąžiningu teisėtos valdžios paskelbtų liturginių nuostatų paisyimu. Niekas negali laikyti savęs Bažnyčios liturgijos šeimninuku. Gyvas tikėjimas, kai pripažįstamas Viešpaties buvimas, yra pirmutinė gražaus liturginio šventimo, tariančio autentišką „amen“ Dievo šlovei, sąlyga.

Viltingi ženklai Bažnyčios eucharistiniame gyvenime

9. Sinodo darbą lydėjo broliškas džiaugsmas, kurį palaikė atviras įvairių problemų aptarimas bei spontaniškas dalijimasis Eucharistijos metų vaisiais. Mūsų Šventojo Tėvo Benedikto XVI dalyvavimas ir jo pastabos buvo mums visiems pavyzdys ir vertinga parama. Daugelis kalbėjusių minėjo teigiamus ir džiugius įvykius, pavyzdžiui: naują sekmadienių Mišių svarbos suvokimą; pašaukimų į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą gausėjimą įvairiose pasaulio dalyse; stiprias Pasaulio jaunimo dienu, kurias vainikavo Pasaulio jaunimo diena Kelne, Vokietijoje, patirtis; Švenčiausiojo Sakramento adoravimo gausių iniciatyvų beveik visur pasaulyje plėtojimąsi; katechezės apie Krikštą bei Eucharistiją atnaujinimą Katalikų Bažnyčios katekizmo šviesoje; sąjūdžių bei bendruomenių, ugdančių misionierius naujai evangelizacijai, augimą; jaunų ministrantų, teikiančių naujų pašaukimų viltį, daugėjimą ir daug kitų įvykių, duodančių pagrindą dėkoti.

Galiausiai Sinodo tėvai tikisi, kad Eucharistijos metai gali būti mūsų globalizuotos žmonijos nuo Eucharistijos prasidedančios naujosios evangelizacijos pradžia ir išeities taškas.

10. Trokštame, kad „Eucharistijos stebuklas“ (EE 6) paskatintų tikinčiuosius vis tvirčiau gyventi tikėjimu. To siekdami Rytų ortodoksai ir katalikai švenčia dieviškąją liturgiją, praktikuoja Jėzaus maldą bei eucharistinį pasninką, tuo tarpu lotyniškoji tradicija skatina „eucharistinį dvasingumą“, vainikuojamą Eucharistijos šventimo. Taip pat

praktikuojamas Švenčiausiojo Sakramento adoravimas ne Mišių metu, eucharistinis palaiminimas, procesijos su Švenčiausiuoju Sakramentu bei sveikos liaudiškojo pamaldumo apraiškos. Toks dvasingumas tikrai suteiks labai daug jėgų pakelti kasdienį gyvenimą ir sustiprinti savo liudijimą.

11. Dėkojame Dievui, kad daugelyje šalių, kur kunigų nebuvo arba jie buvo priversti pasitraukti į pogrindį, Bažnyčia dabar gali laisvai švęsti šventuosius slėpinius. Laisvė skelbti Evangeliją ir iš naujo atsiradę tikėjimu degantys liudytojai pamažu budina tikėjimą iš pagrindų nukrikščionintose srityse. Su meile sveikiname ir drąsinaime visus, kurie vis dar kenčia persekiojimus. Taip pat prašome, kad ten, kur krikščionys yra mažuma, jiems būtų leista visiškai laisvai švęsti Viešpaties dieną.

Iššūkiai eucharistiniam atsinaujinimui

12. Mūsų Bažnyčios gyvenimą taip pat ženklina šešėliai ir problemos, kurių mums nevalia ignoruoti. Pirmiausia galvoje turime nuodėmės jausmo praradimą ir nuolatinę Atgailos sakramento praktikos krizę. Svarbu iš naujo atrasti jo giliausią prasmę; tai atsivertimas ir prisikėlusio Kristaus dovanotas brangus vaistas nuodėmėms atleisti (plg. *Jn 20, 23*) ir augti meile jam bei mūsų broliams ir seserims.

Įdomu tai, kad vis daugiau tinkamai katechizuotų jaunuolių praktikuoja savo asmeninių nuodėmių išpažinimą, taip parodydami suvokią susitaikinimo būtinybę prideramam šventosios Komunijos priėmimui.

13. Vis dėlto kunigų, reikalingų sekmadienio Eucharistijos šventimui, stygius mus labai jaudina, ir tai akina melstis ir veikliau skatinti kunigiškus pašaukimus. Kai kurie kunigai, išgyvendami didelius sunkumus, priversti daugkart aukoti šv. Mišias ir vykti iš vienos vietos į kitą, kad kuo geriau patenkintų tikinčiųjų poreikius. Jie tikrai nusipelnė mūsų didelio įvertinimo ir solidarumo. Taip pat dėkojame daugybei misionierių, kurių užsidegimas skelbti Gerąją Naujieną leidžia mums likti ištikimiams Viešpaties įsakymui eiti į visą pasaulį bei krikštyti jo vardą (plg. *Mt 28, 19*).

14. Kita vertus, mes sunerime, nes dėl kunigo nebuvimo neįmanoma švęsti Mišių, švęsti Viešpaties dienos. Įvairiuose žemynuose, kur trūksta kunigų, jau yra įvairių šventimo formų. Vis dėlto „dvasinės komunijos“ praktika, tokia brangi katalikų tradicijai, galėtų ir turėtų būti labiau skatinama bei aiškinama, idant tikintiesiems padėtų geriau bendrauti sakramentiškai ir teiktų autentišką paguodą tiems, kurie dėl įvairių priežasčių negali priimti Kristaus Kūno ir Kraujo per Komuniją. Manome, kad tokia praktika turėtų padėti vienišiesiems žmonėms, pirmiausia neįgaliesiems, pagyvenusiems, įkalintiems bei pabėgėliams.

15. Suvokiame liūdesį tų, kurie dėl savo šeimyninės padėties, neatitinkančios Viešpaties įsakymo (plg. *Mt 19, 3–9*), negali priimti sakramentinės Komunijos. Vieni išsiskyrę ir vėl susituokę asmenys liūdnei susitaiko su savo negalėjimu priimti sakramentinės Komunijos bei paverčia tai auka Dievui. Kiti negeba suprasti šio apribojimo ir gyvena kupini vidinės frustracijos. Dar kartą patvirtiname, jog, nors mes ir nepritariame jų pasirinkimui (plg. *KBK 2384*), jie nėra atstumti nuo Bažnyčios gyvenimo. Prašome jų dalyvauti sekmadienio Mišiose ir uoliai klausytis Dievo žodžio, kad jis galėtų maitinti jų tikėjimo, meilės ir atsivertimo gyvenimą. Trokštame pasakyti jiems, kaip arti jų esame malda ir pastoraciniu rūpesčiu. Kartu prašykime Viešpaties padėti sąžiningai paklusti jo valiai.

16. Taip pat atkreipėme dėmesį, kad kai kuriose srityse silpnėja šventybės pajauta; tai daro įtaką ne tik veikliam bei vaisingam tikinčiųjų dalyvavimui Mišiose, bet ir šventimo būdai bei liudijimo, kurį krikščionys pašaukti teikti, kokybei. Kai kuriose šalyse daugėjant išstojančiųjų iš Bažnyčios, siekiame, padedami Šventosios Eucharistijos, atgaivinti priklausomybės katalikų bendrijai jausmą bei džiaugsmą. Norint nukrikščionėjimo aplinkoje atgaivinti sakramentinę praktiką ir laiduoti, kad ji autentiškai išreikštų tikėjimo turinį, būtina geriau rengti krikščioniškajam gyvenimui šeimose. Todėl kviečiame tėvus, ganytojus ir katechetus stengtis atkurti evangelizacijos ir tikėjimo mokymo šio tūkstantmečio pradžioje strategiją.

17. Istorijos ir pasaulio ateities Viešpaties akivaizdoje jaučiame iššūkį, keliamą visų kartų vargšų, vis gausėjančių neteisingumo aukų bei visų šio pasaulio užmirštųjų. Jie primena mums Kristaus agoniją, besitęsiančią iki pasaulio pabaigos. Šios kančios neturi būti paliktos už Eucharistijos slėpinio šventimo ribų – slėpinio, raginančio mus visus veikliai ir sąmoningai, remiantis Bažnyčios socialiniu mokymu, skatinančiu žmogaus asmens centriškumą bei kilnumą, darbuotis teisingumo ir pasaulio perkeitimo labui.

„Neapgaudinėkime savęs: tikrai iš mūsų tarpusavio meilės ir pirmiausia mūsų rūpinimosi stokojančiaisiais būsime atpažįstami kaip tikri Kristaus mokiniai (plg. *Jn 13, 35; Mt 25, 31–46*). Toks yra kriterijus, kuriuo matuojamas mūsų Eucharistijos šventimų autentiškumas“ (*Mane nobiscum Domine, 28*).

Jūs būsite mano liudytojai

18. Jėzus, „mylėdamas savuosius pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galo“. Šventasis Jonas atskleidžia Šventosios Eucharistijos įsteigimo prasmę pasakojime apie kojų mazgojimą (plg. *Jn* 13, 1–20). Jėzus nusižemina, kad numazgotų kojas savo mokiniams, taip parodydamas savo beribę meilę. Šiuo pranašišku gestu jis iš anksto skelbia savo nusižeminimą net iki kryžiaus mirties, tai aktas, panaikinant pasaulio nuodėmes ir numazgojantis nuo mūsų sielų kiekvieną nuodėmę. Šventoji Eucharistija yra meilės dovana, susitikimas su mus mylinčiu Dievu ir į amžinąjį gyvenimą trykštantis šaltinis. Mes, vyskupai, kunigai ir diakonai, esame pirmutiniai šios Meilės liudytojai ir tarnai.

19. Brangūs kunigai, apie jus šiomis dienomis daug galvojome. Pripažįstame jūsų dosnumą bei jūsų iššūkius. Bendrystėje su mumis jūs nešate kasdienio pastoracinio tarnavimo Dievo tautai našą. Jūs skelbiate Dievo žodį ir stengiatės supažindinti tikinčiuosius su Eucharistijos slėpiniu. Kokia malonė yra jūsų tarnyba! Meldžiamės su jumis ir už jus, idant drauge liktume ištikimi Viešpaties meilei. Prašome, kad būtumėte su mumis ir vadovaudamiesi Šventojo Tėvo popiežiaus Benedikto XVI pavyzdžiu „nuolankiai darbuotumėtės Viešpaties vynuogyne“, nuosekliai praktikuodami kunigiškąjį gyvenimą. Tegu Kristaus ramybė, kurią teikiate atgailaujantiems nusidėjėliams bei eucharistiniams susirinkimams, liejasi ant jūsų ir bendruomenių, besisemiančių gyvastingumo iš jūsų liudijimo.

Su dėkingumu prisimename nuolatinį diakonų, katechetų, pastoracijos darbuotojų ir gausių pasauliečių, besidarbuojančių bendruomenės labui, atsidavimą. Tegul jūsų tarnystė visada būna vaisinga ir dosni, maitinama dvasios bei veiklos vienybės su jūsų bendruomenių ganytojais!

20. Mylimi broliai ir seserys, esame pašaukti, kad ir kokią gyvenimo formą praktikuotume, įgyvendinti savo per krikštą gautą pašaukimą, apsiirengdami Kristaus Jėzaus jausmais (plg. *Fil* 2, 2), varžydamiesi vienas su kitu nusižeminimu, sekdami Kristaus Jėzaus pavyzdžiu. Savo abipuse meile ne tik sekame Viešpačiu, bet ir gyvai liudijame jo gaivinantį buvimą tarp mūsų. Sveikiname ir dėkojame visiems pašvęstiesiems asmenims, išrinktajai Viešpaties vynuogyno daliai, laisvai liudijančiai Gerąją Naujieną apie ateinantį Sužadėtinį (plg. *Apr* 22, 17–20). Jūsų eucharistinis liudijimas Kristaus tarnyboje yra meilės balsas pasaulio tamsybėje, senovinių Marijos himnų *Stabat Mater* ir *Magnificat* atgarsis. Tegu neprilygstamoji Eucharistijos Moteris, žvaigždėmis karūnuota ir meilės sklidina į dangų paimtoji ir nekaltai pradėtoji Mergelė, pasaulio vilties labai lydi jus, tarnaujančius Dievui ir vargšui, išgyvenančius Velykų džiaugsmą.

21. Brangūs jaunuoliai, Šventasis Tėvas Benediktas XVI ne kartą sakė, jog, atiduodami save Kristui, nieko neprasite. Vėl kartojame šiuos tvirtus ir giedrius jo per inauguracines Mišias pasakytus žodžius, kurie su didžiausia pagarba jūsų asmeninei laisvei kreipia jus tikrosios laimės link: „Nebijokite Kristaus! Jis nieko neatima ir duoda viską. Atiduodami jam save, gaunate šimteriopai atgal. Taip, atverkite, plačiai atlapokite duris Kristui – ir atrasite tikrąjį gyvenimą“. Labai pasitikime jūsų gebėjimu bei troškimu plėtoti teigiamas vertybes pasaulyje ir keisti tai, kas neteisinga ir smurtiška. Galite kliautis mūsų parama ir mūsų malda, idant kartu galėtume imtis iššūkio statydinti ateitį su Kristumi. Jūs esate „aušros sargybiniai“ ir „ateities žvalgytojai“. Jėgų, reikiamų permainingoms įgyvendinti, semkitės iš dieviškosios energijos versmės Šventojoje Eucharistijoje.

Kreipdamiesi į visus jaunus seminaristus, besirengiančius kunigo tarnybai ir su savo karta besidalijančius tą pačią ateities viltimi, trokštame išreikšti savo viltį, jog jų ugdymas bus persunktas autentiško eucharistinio dvasingumo.

22. Brangios krikščioniškosios sutuoktinių poros, jūsų pašaukimas į šventumą prasideda kaip namų Bažnyčia ir yra maitinamas prie šventojo Eucharistijos stalo. Jūsų tikėjimas Santuokos sakramentu jūsų santuokinę sąjungą paverčia Šventosios Dvasios šventykla, turtinga naujos gyvybės versme, duodančią pradžią vaikams, jūsų meilės vaisiui. Sinode dažnai apie jus kalbėjome, nes suvokiame šiandienio pasaulio trapumą ir neapibrėžtybes. Likite tvirti stengdamiesi ugdyti savo vaikų tikėjimą. Jūs esate šaltinis, iš kurio gimsta pašaukimai į kunigystę bei vienuolinį gyvenimą. Neužmirškite, kad jūsų sąjungoje gyvena Kristus, laimindamas ją visomis malonėmis, kurių jums reikia, kad galėtume šventai gyventi savo pašaukimu. Akiname jus palaikyti dalyvavimo kaip šeima sekmadienio Eucharistijoje praktiką. Taip pradžiuginsite Jėzaus, sakisio: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane“ (*Mk* 10, 14), širdį.

23. Ypatingą žodį norėtume tarti visiems kenčiantiesiems, pirmiausia ligoniams bei neįgaliesiems, suvienytiems su Kristaus auka per kančią (plg. *Rom* 12, 2). Savo kūno ir širdies kančia jūs ypatingu būdu dalyvaujate Eucharistijos aukoje ir esate privilegijuoti iš jos trykštančios meilės liudytojai. Esame tikri, kad tada, kai išgyvename savo trapumą bei ribas, Eucharistijos jėga gali labai padėti. Vienydamiesi su Kristaus Velykų slėpiniu, atrandame atsakymą į

kančios ir mirties skausmą, ypač tada, kai negalia pakerta nekaltus vaikus. Esame šalia jūsų visų ir pirmiausia tų, kurie mirštate ir, leisdami si į paskutinę kelionę Karalystės link, Kristaus Kūną priimate kaip viatiką.

Tegul visi bus viena

24. Šventasis Tėvas Benediktas XVI pakartojo iškilmingą Bažnyčios įsipareigojimą ekumenizmo reikalui. Už šią vienybę esame atsakingi visi (plg. *Jn* 17, 21), nes Krikšto dėka visi esame Dievo šeimos nariai, apdovanoti tuo pačiu pamatiniu kilnumu ir besidalijantys įstabia sakramentine dieviškojo gyvenimo dovana. Liūdime dėl pasidalijimo, neleidžiančio bendrai švęsti Eucharistijos. Trokštame stiprinti bendruomenėse maldą už vienybę, keitimosi dovanomis tarp Bažnyčių ir bažnytinių bendruomenių, taip pat pagarbų ir brolišką visų bendravimą, idant geriau vienas kitą pažintume ir mylėtume gerbdami bei vertindami savo skirtumus ir bendras vertybes. Tikslios Bažnyčios taisyklės lemia poziciją, kurios esame priversti laikytis dalijimosi Eucharistija su broliais ir seserimis, dar nesančiais visiškoje bendrystėje su mumis, atžvilgiu. Sveika drausmė užkerta kelią painiavai ir neprotin-giems gestams, galintiems dar labiau pakenkti tikrai bendrystei.

25. Būdami krikščionys, esame artimi kitiems Abraomo palikuonims – žydams, kurie pirmi paveldėjo Sandorą, ir musulmonams. Švęsdami Šventąją Eucharistiją taip pat tikime, jog esame, pasak šventojo Augustino, „žmonijos sakramentas“ (*De civ. Dei*, 16), visų maldų ir maldavimų, kylančių nuo žemės Dievo link, balsas.

Pabaiga: ramybė, kupina vilties

Mylimi broliai ir seserys,

26. Dėkojame Dievui už šį vienuoliktąjį sinodinį susirinkimą, kuris, surengtas praėjus keturiasdešimčiai metų nuo Vatikano II Susirinkimo, leido mums grįžti prie Bažnyčios slėpinio versmės. Tad Eucharistijos metus užbaigiame aukšta nata, su tvirtesne vienybe ir nauju apaštališkuoju bei misionieriškuoju užsidegimu.

Ketvirtojo amžiaus pradžioje krikščioniškąjį garbinimą imperijos valdžia vis dar draudė. Šiaurės Afrikos krikščionys, atsidavę Viešpaties dienos šventimui, draudimo nepaisė. Juos ištiko kankinių mirtis, nes jie pareiškė negalį gyventi be sekmadienio Eucharistijos šventimo. Šio naujojo tūkstantmečio pradžioje už mus meldžiasi 49 Abitenės kankiniai kartu su daugybe šventųjų bei palaimintųjų, kurie Eucharistiją buvo padarę savo gyvenimo šerdimi. Jie moko mus ištikimybės Naujosios Sandoros su prisikėlusiu Kristumi susirinkimui.

Baigiantis šiam sinodui, išgyvename tą vilties kupiną ramybę, kurią mokiniai iš Emauso, jų širdims užsidegus, gavo iš prisikėlusio Viešpaties. Jie pakilo ir skubiai grįžo į Jeruzalę pasidalyti savo džiaugsmu su savo tikėjimo broliais bei seserimis. Tikimės, kad džiugiai eisite susitikti su juo Šventojoje Eucharistijoje ir kad patirsite jo žodžių tiesą: „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (*Mt* 28, 20).

Mylimi broliai ir seserys, ramybė jums!

Grįžus iš 11-osios Vyskupų sinodo asamblėjos

Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila su „Bažnyčios žinių“ skaitytojais pasidalijo išpūdžiais apie spalio 2–23 d. Romoje vykusią 11-ąją Vyskupų sinodo asamblėją.

Vyskupų sinode dalyvaujate nebe pirmą kartą. Kokie išpūdžiai grįžus iš Vyskupų sinodo asamblėjos, be kita ko, pasižymėjusios ir organizacinėmis naujovėmis?

1999 m. Vyskupų sinodo asamblėjoje, skirtoje Europai, teko dalyvauti drauge su vysk. Eugenijumi Bartuliu. Galima priminti, kad kaip tik šiemet sukako 40 metų nuo Vyskupų sinodo institucijos įsteigimo. Pauliaus VI pontifikato metais Vyskupų sinodas buvo sumanytas siekiant tęsti vyskupų kolegialumą po Vatikano II Susirinkimo. Tiesa, Sinodas neprilygsta Bažnyčios Susirinkimui, tačiau tai yra tam tikras būdas tęsti bendrą vyskupų ir popiežiaus darbą, surenkant ir apibendrinant Bažnyčios aktualijas arba išreiškiant nuostatą vienu ar kitu svarbiu klausimu. Vyskupų sinodo asamblėjos paprastai vyksta kas 3–4 metai. Rengiantis Didžiajam krikščionybės jubiliejui vyko atskiriems kontinentams skirtos Sinodo asamblėjos. Po kiekvieno Sinodo Šventasis Tėvas paprastai išleidžia koki nors dokumentą – encikliką ar apaštališkąjį paraginimą, – ir tai yra galutinis Sinodo darbo rezultatas.

Šio Sinodo ypatumas tas, kad po iškilaus Jono Pauliaus II pontifikato jis – pirmasis Benedikto XVI pontifikate. Popiežiaus Jono Pauliaus II buvo paskelbti Eucharistijos metai ir Sinodo tema. Vienas iš organizacinių pakeitimų – įvesta laisva, nereglamentuota tematinė atžvilgiu diskusijų valanda kasdien vykstant plenariniams posėdžiams. Apskritai Sinodo darbo metodika yra griežta, bet veiksminga. Taip pat reikia pasakyti, kad šį kartą Sinodas buvo sutrumpintas, bet dirbta intensyviau. Darbas reikalavo nemažai žmoniškų pastangų, tačiau tai buvo įdomi ir naudinga patirtis. Specialioje Vyskupų sinodo salėje taip pat gerokai atnaujinta techninė kompiuterinė bazė.

Sinodo generaliniu reliatoriumi buvo paskirtas Venecijos patriarchas kardinolas Angelo Scola, buvęs Popiežiškojo Laterano universiteto rektorius. Kitos svarbios ir nelengvos Sinodo generalinio sekretoriaus pareigos buvo patikėtos kroatų tautybės arkivyskupui Nikolai Eterovicui. Sinodo reliatoriui tenka nelengva užduotis – kartu su darbo grupe apibendrinti ir įtraukti posėdžių metu išsakytus pasiūlymus, pastabas į darbinį dokumentą per palyginti trumpą laiką, kartais aukojant ir nakties poilsį. Tuo tarpu Sinodo generalinis sekretorius rūpinasi visa jo eiga.

Popiežius Benediktas XVI labai uoliai dalyvavo Sinodo posėdžiuose. Jo nematėme tik trečiadieniais, kai vykdavo bendrosios audiencijos ar dar kitų svarbių susi-

tikimų metu. Viena iš plenarinių posėdžių, aptariant aspektą „Eucharistija kaip Vakariene ir Eucharistija kaip auka“, Šventasis Tėvas išitraukė į diskusiją draugiškai pajuokaudamas: „Aš taip pat daugiau nei penkiasdešimt metų domiuosi šiuo klausimu ir norėčiau kai ką nuo savęs pridėti“. Šie jo žodžiai buvo labai šiltai visų priimti. Po jo pastabų buvo aišku, kad tikrai nedaugelis galėtų ką nors giliau, išvalgiau ir išsamiau ta tema pasakyti.

Malonu, jog per posėdžių pertraukas Šventasis Tėvas atskirai, nors ir trumpam, susitiko su visais Sinodo dalyviais. Kiekvienas vyskupas iš popiežiaus gavo dovanų vyskupišką žiedą su eucharistine simbolika.

Kaip pasirinkote temą plenariniam pranešimui? Ar tai buvo aptarta Lietuvos Vyskupų Konferencijoje?

Paprastai mažesnių šalių vyskupų konferencijos į Vyskupų sinodą deleguoja vieną vyskupą, didesni episkopatai – 2, 3, iki 4 narių. Kai kur kelių valstybių vyskupai sudaro vieną Vyskupų konferenciją, pavyzdžiui, Skandinavijos šalių ir Islandijos vyskupai jungiasi į Šiaurės šalių konferenciją. Jos kartu deleguoja tik vieną vyskupą. Lietuvos Vyskupų Konferencijoje tiesiog vyko balsavimas ir paskyrė mane.

Vyskupų pranešimai parengiami aptariant, papildant ar komentuojant iš anksto parengto Sinodo darbinio dokumento *Instrumentum laboris* skyrius. Kalbėjau apie minėto dokumento 22 skyrių, nagrinėjančią neatsiejamą Eucharistijos ir Susitaikinimo sakramento ryšį. Tą temą rinkausi laisvai, neturėjęs specialaus įpareigojimo kalbėti viena ar kita tema. Atgailos tematika krikščionio kelyje yra svarbi. Apskritai apie Susitaikinimo sakramentą – siejant jį su Eucharistija – Sinodo metu buvo kalbėta daug kartų.

Jūsų pranešimas susilaukė nemažai komentarų, pirmiausia Italijos žiniasklaidoje. Atgarsių būta ir Lietuvos spaudoje. Ar žiniasklaidoje pasirodžiusiuose apibendrinimuose tinkamai atspindėti Jūsų pranešimo akcentai?

Man buvo kiek netikėta, kad šis pranešimas, skirtas vidinei Sinodo auditorijai, susilauks tokio plataus atgarsio. Stebėjau, kad pagrindinės televizijos programos ir laikraščiai, pristatydami Sinodą, paminėjo keletą minčių ir iš mano pranešimo. Kiek pastebėjau, Italijos laikraščiuose buvo labai tiksliai perteikta pati tematika – kas įvyksta, kai nutolstama nuo Dievo, kokie to gali būti padariniai. Galima pabrėžti ir tą, kad Vakarų spauda, ko gero, labiau domisi Bažnyčios aktualijomis negu mūsų Lietuvoje. Taip pat buvo komentuojami ir kitų vyskupų pranešimai.

Viena vertus, džiugu, kad Lietuvos vardas nuskambėjo ir kad pavyko parinkti tą tematiką, kuri pasirodė aktuali. Sulaukiau ir tam tikro palaikymo: kai kurie

Sinodo dalyviai privačiame pokalbyje patvirtino, jog tai reikėjo kažkam pasakyti.

Atpasakojant komentarus Lietuvos spaudoje buvo tam tikrų perdėjimų. Pavyzdžiui, aš nesu sakęs, esą visuomenę valdo ar ja manipuliuoja aiškiaregiai.

Prašom bent trumpai paminėti pagrindines Sinode svarstytas temas.

Sinode svarstyta nemažai temų ir potemių, kurias galima išskirti iš pagrindinių temų. Pirmiausia teologinės temos. Nors Eucharistijos teologija pakankamai išplėtota, buvo pabrėžta, kad teologija yra pagrindas; be teologijos sunku kalbėti apie Eucharistiją.

Kalbant apie liturgiją labai dažnai būdavo minima sąvoka *ars celebrandi*, tai yra liturgijos arba Eucharistijos šventimo menas. Tuo norima pabrėžti šio šventimo ypatingumą. Liturgija turi turėti didingumo, iškilmingumo dėl paties Dievo slėpiningo buvimo. *Ars celebrandi* apima taip pat bažnyčių sutvarkymą, įrengimą, jų projektavimą, taip pat liturgijoje naudojamus drabužius, indus ir visa kita. *Ars celebrandi* apima ir per liturgiją vykstantį asmenybės ugdymą brandos ir grožio linkme, svarbiausia tikėjimo ir bendrystės su Dievu ugdymą. Kalbėta taip pat apie krikščioniškąją iniciaciją – įkrikščioninimą, turint omenyje Rytų Bažnyčių tradiciją sieti draugėn Krikštą, Sutvirtinimą ir Komuniją.

Šventimų sakramentas artimai susijęs su Eucharistija. Iš šių sakramentų glaudaus ryšio kykla virtinė svarstytų temų – taip pat ir kunigų trūkumas, kuris Sinodo tėvų buvo neretai minimas. Nors yra šalių, kur kunigų ir seminaristų yra palyginti nemažai, tačiau ypač Vakarų Europoje jaučiama mažėjimo tendencija. Kai kurios bendruomenės ir dėl kunigų trūkumo negali švęsti Eucharistijos kartu. Šiame kontekste buvo kalbama apie kunigų celibatą, celibato charizmą Bažnyčioje. Dauguma vyskupų labai tvirtai palaikė ir skatino išlaikyti iki šiol buvusią celibato praktiką. Sinode dalyvavę Ukrainos Rytų apeigų katalikų vyskupai, kurių Bažnyčiose dirba ir vedę kunigai, sakė, kad sielovados misiją būtų galima vykdyti kur kas sėkmingiau, jei bent 50 procentų kunigų gyventų celibate. Paminėjo atvejus, kai mažesnės parapijos atsisako priimti vedusius ir gausias šeimas turinčius kunigus.

Aptartos ir kitos situacijos, susijusios su kunigų trūkumu. Pavyzdžiui, sekmadienį be kunigo susirinkę tikintieji dalijasi Dievo žodžiu, po to ypatingieji Komunijos dalytojai išdalija šv. Komuniją – ši patirtis gana paplitusi Lotynų Amerikoje, kai kur Europoje. Tokios Dievo žodžio pamaldos duoda gerų vaisių, tačiau taip pat gali sukelti ir kai kurių neigiamų padarinių. Sekmadienio šventimas tikintiesiems yra liturginio ir bendruomeninio gyvenimo viršūnė. Tačiau jei tik skelbia-

mas Dievo žodis ir atskirai padalijama Komunija, sunku suvokti Eucharistijos šventimo visumą.

Daug kalbėta taip pat apie Santuokos sakramentą. Neretai jaunos šeimos patiria sunkumų, nes būna nutolusios nuo bendruomenės ir Eucharistijos šventimo. Ieškota būdų, kaip jas įtraukti į sekmadienio Eucharistijos šventimą. Viena iš galimybių – per mažesnes grupes suburti ir priauginti prie parapijos bendruomenės. Taip pat akcentuotas siekis, kad Eucharistijoje dalyvautų visa šeimos bendruomenė.

Šiame kontekste daug kartų buvo prisimintos šeimos, gyvenančios be Santuokos sakramento dėl to, kad, iširus pirmajai, tai jau yra antra santuoka. Buvo aiškiai pabrėžtas santuokos neišardomumo principas. Vis dėlto tie žmonės taip pat kviečiami dalyvauti sekmadienio Mišių šventime kartu su visa bendruomene, nors ir nepriimdami šv. Komunijos, taip pat dalyvauti kitose Bažnyčios iniciatyvose, ypač socialinėse. Tie žmonės – tai buvo ne kartą pakartota – turi galimybę būti išganyti dalyvaujant bendruomenės gyvenime ir Katalikų Bažnyčios misijoje.

Viena iš temų buvo Ligonių sakramentas. Manau, jog remdamiesi kitų šalių patirtimi ir Lietuvoje turėtume geriau organizuoti sielovadą, kad daugelis senų ligotų žmonių galėtų dažniau priimti Švč. Sakramentą.

Ekumeninėje srityje, ypač su Rytų Bažnyčiomis, turėdami kunigystės šventimus ir Eucharistiją, galime žingsnis po žingsnio artėti prie tos dienos, kai galėsime švęsti Eucharistiją drauge. Kol kas, deja, tai negalima, bet ekumeniniame dialoge Eucharistijos tema daug kur vienija Bažnyčias.

Buvo nagrinėti atvejai, kai politikai, priimdami Eucharistiją, darė viešus pareiškimus, neatitinkančius prigimtinių teisės ir teisingumo. Sinodo tėvai pabrėžė, kad reikia išminties, taip pat principingumo priimant sprendimą dėl konkrečių asmenų pareiškimų suderinamumo su Eucharistijos priėmimu.

Daugelyje diskusijų taip pat minėtas sekuliarizacijos iššūkis. Eucharistinis pamaldumas – vienas iš atsakymų į tą iššūkį. Taip pat pabrėžta, jog būtent tikėjimo susilpnėjimas veda prie maldingumo, religingumo praktikos silpnėjimo.

Buvo dalijamasi ir skaudžia patirtimi, kai misionieriai, tikintieji net nužudomi dėl tikėjimo. Vienoje Afrikos šalyje katalikams sunku susiburti net sekmadienio šventimui, jie dėl to gali būti persekiojami.

Plačiai aptarta Švč. Sakramento adoracijos tema. Vyskupas iš Meksikos pasakojo, kaip aštuntajame dešimtmetyje vienoje regioninėje šventovėje pradėta trumpalaikė adoracija išaugo į nenutrūkstamą adoraciją, be-

sitęsiančią iki šios dienos. Apskritai pastebėta, jog pasaulyje eucharistinės adoracijos judėjimai plečiasi. Buvo skatinta, kad tai ir toliau būtų palaikoma. Šventasis Tėvas taip pat paliudijo palaikąs toki maldingumą: Sinodo tėvų pasiūlymu visi susirinko valandos adoracijai Šv. Petro bazilikoje.

Jau iš dalies užsiminėte apie regionų bei kontinentų sąlygotus tematikos savitumus...

Lotynų Amerikoje, kur labai aktualios socialinės problemos, yra šalių, kuriose keletas procentų žmonių valdo daugumą šalies kapitalo, o absoliuti dauguma gyvena visiškame skurde. Šiame kontinente, taip pat Afrikoje, socialiniai klausimai natūraliai pinasi su visa Bažnyčios misija. Iš Lotynų Amerikos vyskupų taip pat teko girdėti tokių atvejų, kai į ranką priimta Komunija būdavo išnešama iš bažnyčios ir panaudojama nekrikščioniškų kultūrų ritualinėse apeigose.

Kai kur iškyla problemų skelbti Dievo žodį dėl daugybės vietinių kalbų. Pavyzdžiui, vienas Afrikos vyskupas pasakojo, kad jo pamokslas Mišiose verčiamas į šešias vietines kalbas. Tai mums nepažįstama specifiška – jei didesnėje parapijoje nėra kokios nors vienos visus vienijančios kalbos, pamokslas užtrunka, tarkim, dvi valandas. Kita problema yra kai kuriose Afrikos šalyse paplitusi poligamija.

Įdomu, kas atrodo aktualiausia Bažnyčioms mūsų artimiausių kaimynų šalyse.

Artimiausi kaimynai daugiausia akcentavo pagarbą Švč. Sakramentui, svarbą didelį dėmesį skirti seminaristų, kunigų ugdymui. Jų pranešimuose apskritai buvo mažiau teologinės, daugiau praktinės – pastoracinės tematikos.

Dėkojame už pokalbį.

Šia proga taip pat spausdiname Vyskupų sinodo ketvirtojoje generalinėje kongregacijoje spalio 5 d. vysk. Rimanto Norvilos italų kalba skaityto pranešimo lietuviškąjį vertimą.

Garbingieji Eminencijos, Ekscelencijos,

Sinodo parengiamojo dokumento *Instrumentum laboris* 22 skyriuje primenama Posinodinio apaštališkojo paraginimo *Reconciliatio et paenitentia* mintis: „Susitaikinimo sakramentas atkuria nuodėmės suardytus bendrystės ryšius“ (*Reconciliatio et paenitentia*, 27).

Mąstydami apie šiuos ryšius pirmiausia atkreipiame dėmesį į tikinčiųjų santykius su mūsų Viešpačiu Jėzumi Kristumi, taip pat į santykius su vietinėmis bažnytinėmis bendruomenėmis ir visa Katalikų Bažnyčia. Jei katalikai stokoja noro ar galimybės priimti sakramentinį susitaikinimą, jiems taip pat tampa neįmanoma išgyventi Eucharistijos teikiamą gilesnę vienybę su Jėzumi Kristumi ir Bažnyčia. Taip krikščionis pasiekia būklę, kai nebevertina Eucharistijos kaip malonės šaltinio ir pamažu praranda ryšius su parapijos bendruomene, taip pat nutolsta nuo visos Bažnyčios. Tuo pat metu nepraktikuojant susitaikinimo didėja subjektyvizmas, tampa sunkiau įvertinti asmeninio elgesio moralumą, religingumą apskritai.

Visame pasaulyje labai akivaizdus šio sakramento praktikos sumažėjimas. Daugelyje įvairių kontinentų Bažnyčių asmeninės išpažinties praktika nepalyginama, pavyzdžiui, su šeštojo, septintojo dešimtmečio ar dar tolesnės praeities praktika. Nesiimant nagrinėti šio menkėjimo priežasčių norisi pabrėžti tokių tendencijų padarinius ir viltis, susijusias su susitaikinimo praktikomis.

Atgailos praktikai silpstant dažnai greta plinta krikščioniškajam tikėjimui priešingos tendencijos. Religingumo poreikis, praeityje buvusi įprasta religinio gyvenimo patirtis duoda akstiną ieškoti „plataus kelio“, o įvairios pasiūlos netrukna pasirodyti. Kaip visi matome, šiandienos visuomenėse, ypač Vakaruose, labai išplito ezoterika, magija, okultizmas ir *New Age* tendencijos. Visa tai skatina individą kurti naujus bendrystės ir socialinius ryšius, kurie vis labiau tolima nuo Bažnyčios, nuo katalikiškosios minties ir silpnina tikėjimą. Einant dar toliau pastebimos sąžinės deformacijos, pokyčiai, apimantys visą asmenybę.

Kita vertus, daugelio kunigų, ypač pašvęstasis daugybės seserų ir brolių gyvenimas atskleidžia šio sakramento dažno naudojimo gausius vaisius. Visa tai drauge suartino minėtuosius asmenis su Eucharistija. Turime daugybę praeities pavyzdžių, kaip Arso klebonas ar daugelis kitų.

Sąžinės ir katalikiškosios savimonės pozityviam ugdymui viena geriausių, negana to, sakyčiau, privilegijuotų priemonių, vedančių į tikrąjį atsivertimą, yra Susitaikinimo sakramentas ir dvasinis vadovavimas. Tai gi svarbu įvairiais būdais parodyti Susitaikinimo sakramento būtinumą ir svarbą. Laiko ženklai įkvepia mus naujai išvysti šio, deja, šiandien nepakankamai vertinamo sakramento dovaną.

Regiu būtinybę dar kartą priminti reikalą tiek pasauliečių, tiek kunigų, pašvęstojo gyvenimo bendruomenių narių, taip pat vyskupų gyvenime atnaujinti dvasinio vadovavimo ir asmeninės išpažinties praktiką, taip pat ypač paakinti kunigus atsidėti naujų, palankesnių asmeninei išpažinčiai nuostatų ugdymui. Tai gali daugeliui padėti artintis prie Eucharistinio Jėzaus, taip pat kurti gilesnį ryšį su Bažnyčia.

Kaišiadorių vyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 25 d. Kaišiadorių vyskupijos sielovados centre surengtas Kaišiadorių vyskupijos kunigų pastoracinio ugdymo užsiėmimas.

Pirmoje šio susibūrimo dalyje kalbėjęs Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis, remdamasis Bažnyčios dokumentu „Kunigų tarnybos ir gyvenimo vadovas“, priminė susirinkusiems kunigams jų kaip kunigų gyvenimui svarbias tiesas. Vyskupas atkreipė dėmesį į šio dokumento antrąjį skyrių, kuriame kalbama apie „kunigiškąjį dvasingumą“, pabrėždamas kunigams būdingą meilę pastoracijai, Dievo žodžiui, sakramentams. Ši meilė, pasak vyskupo, turi kilti iš kunigo vidinio nusiteikimo tarnauti Viešpačiui ir jo žmonėms, nepaisant neišvengiamai pasitaikančių kliūčių ar nesusipratimų. Vien taisyklės, konkrečios nuorodos ar patarimai negali išspręsti visų pastoracijos ir kunigo asmeninio gyvenimo klausimų. Svarbi kunigo asmeninė išmintis, plaukianti iš vidinio nusiteikimo tarnauti Viešpačiui ir jo žmonėms, paremta kunigo nuolatine ir artima bendryste su Viešpačiu. Baigdamas vyskupas rekomendavo kunigams burtis draugėn bendrai melstis, aptarti pastoracijos sėkmes ir nesėkmes, nagrinėti aktualius Bažnyčios dokumentus. Tokia kunigų bendrystės praktika nėra nauja. Ji, pasak ganytojo, pavyzdžiui, būdinga Vokietijos kunigams. Vysk. J. Matulaitis pabrėžė, kad neužtenka rinktis vien tik praleisti laisvalaikį. Kartais, kaip tenka girdėti, tokie susibūrimai ne tik neneša jokių pastoracijos vaisių, bet, priešingai, skatina įtarimus ar apkalbas tarp kunigų.

Antroje užsiėmimo dalyje buvo pristatyti trys nauji apeigynai lietuvių kalba: „Atgailos apeigos“, „Ligonių patepimo apeigos ir pastoracijos gairės“ ir „Šventoji Komunija ir Eucharistijos slėpinio kultas ne Mišių metu“. Apeigynus pristatė Kaišiadorių vyskupo generalvikaras kun. teol. dr. Algirdas Jurevičius.

Prelegentas pabrėžė, jog šie apeigynai išgalioja nuo jų paskelbimo dienos, todėl pradėti jais vadovautis ir naudotis kunigams dera tuoj pat juos išgijus. Pristatydamas Atgailos sakramento apeigyną, kun. A. Jurevičius atkreipė kunigų dėmesį į apeigyne pateiktą glaustą ir pakankamai išsamią Atgailos sakramento teologiją, kurioje pabrėžiamas Atgailos bendruomeninis pobūdis. Apeigyno įvade kalbama ir apie kunigą – išpažinčių klausytoją. Raginama, kad kunigas kartu su penitentu pirmiausia išpažinčiai pasirengtų malda – melstų Šventosios Dvasios šviesos ir meilės – bei patariama pratinti tikinčiuosius eiti išpažinties nustatytomis valandomis, o ne per šv. Mišias. Prelegentas taip pat atkreipė dėmesį, kad apeigyne, o tai pakankamai nauja Lietuvoje, pristatomos įvairios atgailos formos, gausu įvairių Šventraščio tekstų ir maldų atgailos apeigoms, čia taip pat pateikiama Lietuvos Vyskupų Konferencijos nuorodų dėl išpažinčių.

Pristatydamas Ligonių sakramento apeigas, kun. A. Jurevičius minėjo, jog šio apeigyno išskirtinis bruožas – ligonių pastoracija. Jame taip pat gausu vertingų ne tik pastoracinių, bet ir teologinių nuorodų. Kalbėdamas apie pastoracines nuorodas, prelegentas atkreipė dėmesį į sąlygas, kuriomis derėtų šį sakramentą priimti. Anot prelegento, svarbu ir tai, kad apeigyne raginama mokyti tikinčiuosius neatidėlioti šio sakramento priėmimo. Apibendrinamas kun. A. Jurevičius ragino kunigus ieškoti būdų, kaip sumaniau organizuoti ligonių pastoraciją, kuri Lietuvoje, ne paslaptis, nėra pakankamai išplėta, išskyrus atskirus atvejus. Kaip pavyzdį jis paminėjo Lenkiją, kur šiam tikslui kviečiami į pagalbą pasauliečiai.

Kalbėdamas apie naująjį apeigyną „Šv. Komunija ir Eucharistijos kultas ne šv. Mišių metu“, prelegentas paminėjo, jog jame mažiausiai pakeitimų, tačiau gausu teologinių ir praktinių – liturginių paraginimų bei nuorodų. Pavyzdžiui, jei po Mišių numatyta adoracija, ostija adoracijai konsekruo-

Paskyrimai

Panevėžio vyskupijoje

Kun. **Kostas Balsys** atleistas iš Leliūnų šv. Juozapo bei Pakalnių Švč. Trejybės parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Pandėlio Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos klebonu ir Panemunio Švč. Trejybės parapijos administratoriumi.

Kun. **Stasys Zubavičius** atleistas iš Salamiesčio šv. Antano Paduviečio parapijos klebono bei Palėvenėlės Švč. Mergelės Marijos parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Leliūnų šv. Juozapo ir Pakalnių Švč. Trejybės parapijų administratoriumi.

Kun. **Kęstutis Gurlklys** paskirtas Salamiesčio šv. Antano Paduviečio ir Palėvenėlės Švč. Mergelės Marijos parapijų administratoriumi, paliekant jam visas kitas turimas pareigas.

Kun. **Dalius Tubys** atleistas iš Kupreliškio šv. arkang. Mykolo ir Geidžiūnų šv. Angelų Sargų parapijų administratoriaus pareigų, paliekant jam visas kitas turimas pareigas.

Kun. **Virgilijus Liuma** paskirtas Kupreliškio šv. arkang. Mykolo parapijos administratoriumi, paliekant jam visas kitas turimas pareigas.

Kun. **Eugenijus Styra** paskirtas Geidžiūnų šv. Angelų Sargų parapijos administratoriumi, paliekant jam visas kitas turimas pareigas.

Kun. **Feliksas Čiškauskas** atleistas iš Truskavos Šventosios Dvasios parapijos klebono ir Ančiškio šv. evang. Mato parapijos administratoriaus pareigų bei paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos rezidentu su vikaro teisėmis ir pareigomis.

Kun. **Simas Maksvytis** atleistas iš Anykščių šv. apašt. evang. Mato parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Truskavos Šventosios Dvasios parapijos klebonu bei Ančiškio šv. evang. Mato parapijos administratoriumi.

Kun. **Vilmantas Gutauskas** jo paties prašymu atleistas iš Juodupės Švč. Aušros Vartų Dievo Motinos parapijos klebono bei Onušio šv. arkang. Mykolo parapijos administratoriaus pareigų ir išleistas gydytis.

Kun. **Saulius Keras** atleistas iš Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Juodupės Švč.

Aušros Vartų Dievo Motinos parapijos klebonu bei Onuškio šv. arkang. Mykolo parapijos administratoriumi.

-P-

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Vytautas Paukštis** paskirtas Raseinių dekanato vicedekanu.

-Kn-

Mišių patarnautojų stovyklos vadovų seminaras

Spalio 14–16 d. Nidoje vykusiame Vilkaviškio vyskupijos Mišių patarnautojų vasaros stovyklos vadovų seminare buvo aprašyta praeitos stovyklos patirtis ir tariamasi dėl naujos stovyklos.

Pirmąjį vakarą vadovai pradėjo malda ir seminaro dienotvarkės pristatymu. Vadovų komandos grupei buvo pristatyti nauji vadovai, kurie į stovyklos organizavimą turėtų įsitraukti nuo ateinančių metų. Kiekvienas vadovas dar kartą pasidalijo savo mintimis apie praeitą stovyklą „Septyni“, kurioje gvil-denti septyni Bažnyčios sakramentai.

Spalio 15 d. rytas pradėtas malda apie pašaukimą ir sandoros sudarymą. Stovyklos programos vyriausiasis vadovas kun. Rytis Baltrušaitis su-pažindino su stovyklą „Septyni“ vadovų anketų suvestinėmis rezultatais, kuriuose atsispindi teigiamas ir pozityvus stovykloje vykusių paskaitų bei katechezijų vertinimas, pasidžiaugta išsiringais veiklos būreliais ir ypač kūrybingomis stovyklautojų bei vadovų vakaro programomis. Taip pat aptarti vadovų komandos trūkumai, padarytos klaidos ir galimi jų sprendimo ar ištaisymo variantai.

Po to seminaro dalyviai pasidalijo į tris darbo grupes, kurios kiekviena gavo užklajuotą voką su užduotimi sukurti stovyklos projektą. Jame turėjo atsispindėti stovyklos tema, kiekvienos dienos potėmė, konkreti dienotvarkė, paskaitos ir būreliai bei vakaro programos. Kiekvienos grupės darbo voke taip pat buvo įdėtos praeitos stovyklos vyresniųjų stovyklautojų atsiliepimų apie stovyklą suvestinės, kuriose būta daug naudingos informacijos, padėjusios kurti naujos programos modelį.

Po pietų iki vakariinės seminaro dalyviai galėjo grožėtis rudenine Nida ir šėlstančia Baltijos jūra. O vakare visi drauge žiūrėjo trijų valandų filmą apie stovyklą „Septyni“.

jama tose pačiose Mišiose, po Komunijos įdedama į monstranciją ir statoma ant altoriaus. Po Komunijos maldos, praleidus įprastą palaiminimą, monstrancija nunešama į specialiai įrengtą sostą adoracijai. Išstačius Švč. Sakramentą monstrancijoje, privalomas smilkymas, išstačius tik komuni-nėje – ne. Atkreiptinas dėmesys ir į giedojimus. Apeigyne taip pat nurodo-ma, jog sielų ganytojai turi rūpintis, kad bažnyčios ir viešos koplyčios, kur laikoma Eucharistija, būtų atidarytos kasdien tinkamu metu bent po kele-tą valandų, idant tikintieji lengvai galėtų melstis prie Švč. Sakramento.

Trečioje užsiėmimo dalyje vyskupijos dekanatų dekanai pasidalijo išpū-džiais apie šiais metais dekanatuose organizuotus Eucharistijos metams skirtus renginius, papasakojo, kaip jų dekanatuose sekasi vykdyti parengi-mo pirmajai Komunijai programas. Didžiausias Eucharistijos metams skir-tas renginys Kaišiadorių vyskupijoje vyko Kaišiadoryse. Jis truko dvi die-nas, buvo skirtas trijų amžiaus grupių žmonėms – vaikams, jaunimui ir suaugusiems. Šiame renginyje, pasak Kaišiadorių dekanato kun. Rimvydo Jurkevičiaus, aktyviai dalyvavo kone visų dekanato parapijų tikintieji. Mo-lėtų dekanas kun. Kęstutis Kazlauskas Eucharistijos metams skirtą renginį Molėtų dekanate pailiustravo nuotraukomis iš įvairių dekanato parapijų, kurias jis kartu su būriu maldininkų lankė Eucharistinio žygio dviračiais metu. Šis Eucharistijos metams skirtas renginys pripažintas originaliausiu.

Vyskupijos pastoracinių centrų – Jaunimo, *Caritas*, Katechetikos ir Šeimos – vadovai pristatė šiais metais vykdytas ir tebevykdomas programas, pa-sakojo apie planuojamus darbus, kvietė kunigus aktyviai dalyvauti pas-toracinėse programose, kaip antai, katechezėse, vaikams ir jaunimui skir-tuose seminaruose ir kituose renginiuose, dėkojo ir aktyviausiai su jais parapijose bendradarbiavusiems kunigams įteikė padėkos raštus.

Pastoracinio ugdymo užsiėmimas kaip visuomet baigėsi bendrais pietu-mis kartu su ganytoju vyskupijos kurijoje.

-kgt-

Aptartos aukštojo mokslo reformos problemos

Spalio 27 d. VDU Katalikų teologijos fakultete Lietuvių katalikų mokslų akademijos (LKMA) Kauno skyrius surengė jau tradiciniu tapusį susitiki-mą. Diskusijų vakare tema „Trūksta pinigų ar proto?“ aptartos aukštojo mokslo reformos problemos. Vakaro rengėjai pripažino, kad iš dalies padis-kutuoti šia tema paskatino pastarojo meto visuomenės ir žiniasklaidos dė-mesys aukštosioms studijoms: studentų mitingai Vilniuje prie Prezidentū-ros ir Vyriausybės apnuogino akademinio mokymo skaudulius Lietuvoje.

LKMA Kauno skyriaus pirmininkas Gediminas Karoblis, pristatęs disku-sijų vakaro eigą, pasidžiaugė, kad tarp dalyvių mato jaunų veidų – vakare kartu su mokslo darbuotojais dalyvavo ir studentijos atstovų. Pagrindinį pranešimą tema „Krikščioniškas požiūris į aukštojo mokslo sistemą“ skaitė dr. Arimantas Raškinis, pabrėžęs, jog krikščionys katalikai yra įsipareigo-ję savo veiklą grįsti Bažnyčios mokymu. Bažnyčios socialinės doktrinos pritaikymas ir išskleidimas visuomenėje yra svarbi krikščionių demokra-tų pareiga. Tai, pasak prelegento, ir skatina išreikšti krikščionišką požiūrį į nūdienos aktualiją – aukštojo mokslo raidą Lietuvoje. Kalbėtojo nuomo-ne, visuomenėje (tai ypač pastebima žiniasklaidoje) aukštojo mokslo situ-acija neretai pristatoma populistškai. Atsakymai į kritiškus teiginius apie neracionalų aukštųjų mokyklų tinklą, nepakankamą studijų kokybę, jų finansavimą ar per didelį studijuoti priimamų studentų skaičių reikalau-ja išsamios visos sistemos analizės bei tyrimų.

Savo pranešime dr. Arimantas Raškinis taip pat atskleidė krikščioniškąjį požiūrį į svarbiausią aukštojo mokymo instituciją – universitetą. Pasak jo,

universitetą galima apibrėžti kaip aukštojo mokyto paslaugas teikiančią valstybinę ar komercinę įstaigą. Krikščioniškasis požiūris nepaprastai išplečia ir praturtina universiteto sampratą. Bažnyčios mokymas universitetą pristato pirmiausiai kaip bendruomenę. Kaip ir bet kuri kita solidarumo principo vienijama bendruomenė, universitetas turi teisę savo veiklą grįsti atsakomybe ir galimybe laisvai spręsti savo uždavinius. Bažnyčios mokymas nurodo ir svarbiausią universiteto paskirtį visuomenėje – tarnavimą jai. Galutinis šio tarnavimo tikslas – asmenybė, universitete įgijusi ne tik žinių, bet ir ugdomąjį – vertybinį pagrindą. Kalbėtojas atkreipė dėmesį, jog universitetai rengia savo kraštui „karštąjį“ intelektualinį potencialą, tad čia svarbi yra ir pačios valstybės atsakomybė. Aukštojo mokslo plėtros sėkmė priklauso ir nuo to, ar pati valstybė turi pakankamai aiškia savo visuomenės plėtros strategiją ir perspektyvą, žino savo visuomenės narių ilgalaikius poreikius.

Dr. Arimanto Raškinio pranešimą komentavusi Studentų ateitininkų sąjungos valdybos pirmininkė Ingrida Daukšytė atkreipė dėmesį į dar vieną aukštųjų studijų skaudulį: nepakankamą šiuolaikinių studentų mokymosi motyvaciją (tik nedaugelis atsidėję ir su meile studijuoja pasirinktą specialybę). Ingrida taip pat pasidalijo išpūdžiais iš Ispanijoje vykusio katalikų studentų suvažiavimo, kuriame švietimas pristatytas kaip vientisas formaliojo, neformaliojo bei žmogų supančios aplinkos ugdymo procesas. Lietuvoje, pasak prelegentės, švietimas nesuvokiamas kaip darni šių aspektų visuma; valstybė per mažai dėmesio skiria neformaliajam ugdymui.

Diskusijų metu vakaro dalyviai pasidžiaugė aktyvia studentų ateitininkų pozicija studentų mitingų atžvilgiu bei aiškiai išsakytu požiūriu į nūdienos aukštojo mokslo problemas. Išsakyta minčių, jog pačiai valstybei stokoiant savo ateities vizijos trikdoma ir akademinio mokymo raida. Kaip spręstinis aukštojo mokslo problemos buvo įvardyta takoskyra tarp žinių teikimo ir studentų dvasingumo ugdymo, jaunųjų mokslininkų rengimas. Prieita prie nuomonės, kad akademinė visuomenė, ypač katalikiškajai jos daliai, reikia daugiau aktyvumo ir iniciatyvos; tai padėtų skatinti ir pačią valstybę pasirinkti teisingesnius prioritetus.

-dalg-

Kaune – nuolatinė adoracija

Spalio 27 d. Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius pasirašė dekretą „Dėl Eucharistijos nuolatinės adoracijos Kauno mieste“. Dekrete teigiama: „Atsiliepdami į Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II bei jo įpėdinio Benedikto XVI raginimus, Eucharistijos metais daugiau dėmesio skyrėme sekmadienio šventimui bei Švenčiausiojo Sakramento adoracijai. Daug tikinčiųjų dvasiškai sustiprėjo, tuo prisidėdami prie Bažnyčios augimo. Todėl, siekdamas Kauno arkivyskupijos dvasinio atgimimo ir būdamas giliai įsitikinęs, jog tai įmanoma tik tada, kai daugelis tikinčiųjų atnaujins savo santykį su Eucharistija, nutariu 2005 metų lapkričio mėnesio 3 dieną Kauno mieste pradėti nuolatinę Eucharistijos adoraciją“.

Dekretu numatoma, kad Švenčiausiasis Sakramentas bus adoruojamas Kauno arkikatedros bazilikos koplyčioje nuo 7.30 iki 18 valandos – kaip tai buvo daroma per visus Eucharistijos metus. Naktį, nuo 18 iki 7.30 val., Eucharistijos adoracija vyks Švenčiausiojo Sakramento bažnyčios (Vilniaus g. 31) koplyčioje. Adoracijos metu vadovaujamosi Bažnyčios nuorodomis dėl Eucharistijos slėpinio kulto ne Mišių metu. Adoruojuojant skaitomas Dievo žodis, kalbamos liturginės valandos, rožinis, giedama, sykiu skiriama pakankamai laiko tyliam Dievo garbinimui.

Arkiv. S. Tamkevičius atsakingu asmeniu už adoraciją arkikatedroje paskyrė jos administratorių, o už adoraciją Švenčiausiojo Sakramento baž-

Spalio 16-ąją, Viešpaties dieną, pradėję malda, visi bendrame rate pristatė darbo grupių rezultatus. Įdomu, kad visos trys darbo grupės visiškai nesitarė tarpusavyje nusprendė, jog reikėtų stovyklos, kurioje būtų gilinamasi į Bažnyčios liturginius metus. Pirmoji darbo grupė pristatė, kaip tai galėtų atrodyti dirbant su 8–12 metų vaikais, antroji – su 12–16 metų paaugliais ir trečioji – su 14–17 metų jaunimu. Taip pat išrinkta nauja stovyklos programos vyriausioji vadovė – Prienų parapijos referentė Lina Mažeikaitė. Keletą metų stovyklai vadovavęs kun. R. Baltrušaitis išrinktas būsimos stovyklos komendantu. Jis pakeis tas pareigas iki tol ėjusį kun. Mindaugą Martinaitį.

Po darbo grupių veiklos pristatymo visi seminaro dalyviai Nidos bažnyčioje drauge su vietos bendruomene šventė Eucharistiją. Po pietų apibendrinę savaitgalio seminaro darbą ir nusprendę kitą pasirengimo stovyklai seminarą organizuoti sausio mėnesį Marjampolėje, seminaro dalyviai išvyko namo. Seminare dalyvavo 18 vadovų iš įvairių Lietuvos vietų, kasmet susirenkančių į Vilkaviškio vyskupijos Mišių patarnautojų stovyklą.

-krb-

Pristatyta brošiūra, skirta išgyvenantiems poabortinį sindromą

Artėjant lapkričio 23-iajai, dienai, kai prieš penkiasdešimt metų, t. y. 1955 m., Sovietų Sąjungoje, o kartu ir Lietuvoje, buvo įteisinti abortai, Lietuvos šeimos centrai kasmet kviečia į renginius, kuriais nori atkreipti visuomenės dėmesį į abortų problemą ir siekia plėtoti pagalbos moterims bei vyrams, išgyvenantiems poabortinį sindromą, tinklą.

Šia proga lapkričio 4 d. Kauno arkivyskupijos šeimos centre pristatyta Lietuvos šeimos centro iniciatyva išleista poabortinį sindromą išgyvenantiems žmonėms skirta brošiūrėlė „Kai skausmas nepraeina...“ Joje trumpai apibūrinama, kas yra poabortinis sindromas, išvardijami poabortinio sindromo požymiai ir aborto padariniai negimusio vaiko tėvams, broliams ir seserims, nurodomi šeši žingsniai, padedantys įveikti šį sindromą. Leidinuką pristatė Lietuvos šeimos centro direktorė Vijoleta Valantiejutė ir reikalų vedėja Dalia Lukėnienė papasakojo, kaip

gimė sumanymas išleisti tokią brošiūrą. Kauno arkivyskupijos šeimos centro krizinio nėštumo programos koordinatorė Aušra Bačėnienė apžvelgė galimus nėščiujų krizių etapus, apsisprendimo daryti abortą priežastis ir galimybę padėti prieš ir po aborto. Mons. Gintaras Grušas į šią problemą pažvelgė iš Bažnyčios pozicijos, – kaip ir kiekviena nuodėmė, abortas atskiria žmogų nuo Dievo, o tai veda jį į savigraužą ir nevilgtį. Vienas iš pagrindinių žingsnių pagijimo link yra susitaikyti su Dievu ir atlikti išpažintį.

Pristatymo metu pabrėžta brošiūroje cituojamo Dievo Tarno popiežiaus Jono Pauliaus II mintis: „Norėčiau [...] tarti keletą žodžių specialiai moterims, kurios patyrė abortą. [...] Galbūt žaizda jūsų širdyje dar nėra užgijusi. Tai, kas atsitiko, tikrai buvo ir tebėra labai bloga. Bet nenustokite drąsos ir nepraraskite vilties. Geriau pasistenkite suprasti, kas atsitiko, ir garbingai tai išgyventi. Jei dar nenusižeminote ir su pasitikėjimu neatsivėrėte atgailai, padarykite tai. Maloningasis Tėvas pasirengęs suteikti jums savo atleidimą ir ramybę Susitaikymo sakramentu“ (*Evangelium vitae*, 99).

Brošiūrėlė, Vokietijos katalikų paramos akcijos *Renovabis* lėšomis išleista 30 tūkst. tiražu, bus platinama visuose šeimos centruose. Leidinyje nurodyti vyskupijų šeimos centrų, kur galima susilaukti pagalbos arba gauti informacijos, adresai. Popietės metu Leidybos ir informacijos centro „Už gyvybę“ direktorė Birutė Obelenienė taip pat pristatė šio centro ir Gyvenimo ir tikėjimo instituto išleistą knygą „Nėštumo nutraukimo etika“.

-dl-

Krikščioniškosios muzikos koncertas

Šiaulių vyskupijos katalikų evangelizacijos centras puoselėjo ir brandino idėją vietoj vis labiau įsigalinčio Halloweeno, iškreipiančio Visų Šventųjų šventės ir Vėlinių prasmę bei kilnumą, švęsti „Holy win“ – „šventieji laimi“.

Ta proga spalio 30 d. Šiaulių kultūros namuose prasidėjo akcija – koncertas, kurio klausėsi ne tik šiauliečiai, bet ir didesnės ar mažesnės grupelės iš Kelmės, Lazdijų, Plungės bei kitų miestų. Renginį pilnoje kultūros namų salėje vedė Katalikų evangelizacijos centro direktorius Juozas

nyčios koplyčioje – šios bažnyčios rektorių. Koordinuoti nuolatinę adoraciją ganytojas pavedė Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijai.

Į Eucharistijos adoraciją Kauno arkivyskupas kviečia aktyviai įsitraukti vienuolijas, religinius sąjūdžius ir bažnytines institucijas, o ypač – Kauno arkivyskupijos parapijų tikinčiuosius. Klebonus bei visus kunigus arkivyskupas įpareigojo dažnai aiškinti Eucharistijos kulto ne Mišių metu prasmę bei raginti tikinčiuosius uoliai dalyvauti Švč. Sakramento adoracijoje.

-dch-

Karmelitų bičiulius pradžiugino svečiai iš Olandijos

Įvairiuose Lietuvos miestuose gyvenančius karmelitų bičiulius vėl pradžiugino ir subūrė tėvų karmelitų vizitas. Šį kartą Šiauliuose viešėjo svečiai iš Olandijos – kun. Tjeu Timmermansas, atsakingas už karmelitų sugrįžimą į Lietuvą, bei provincijolas Ben Wolbersas. Šiaulių vyskupijoje veikiančios karmelitų dvasingumo tarnybos rūpesčiu, spalio 22–23 d. buvo surengtas bendras susitikimas bei rekolekcijos karmelitų bičiuliams.

Pirmasis susitikimas, į kurį kviešti ir nieko apie karmelitus nežinantys, vyko Šiaulių vyskupijos katechetikos centre. Tėvas Ben Wolbersas trumpai supažindino su Olandijoje esančios karmelitų provincijos įsikūrimo istorija, pristatė dabartinę jos veiklą. „Esam kontempliatyvūs, tačiau taip pat labai aktyvūs broliai“, – sakė tėvas Ben, pabrėždamas, kad karmelitams svarbu dirbti tarp žmonių, įsiklausyti į jų kasdienybę, jiems padėti. Vėliau Šv. Ignaco Lojolos bažnyčioje tėvai karmelitai aukėjo šv. Mišias, kuriose giedojo katedros grigališkasis vyrų choralas, vadovaujamas Dianos Astrauskienės. Popiet karmelitų bičiuliai kartu su svečiais išvyko į Palendrius.

Po pietų tėvai karmelitai mokė, kaip suderinti darbą bei buitinius rūpesčius su noru karmelitiškai gyventi. Karmelitiškas gyvenimo būdas, pasak tėvo Tjeu, nėra traukiamasis iš gyvenimo, bėgimas nuo iškilusių problemų, sunkumų. Priešingai, karmelitiškąją dvasingumą puoselėjantis žmogus įsitraukia į visaverčio gyvenimo sukuri, tačiau kiekvieną situaciją, kiekvieną iškilusią problemą vertina Dievo realybeje. „Turime suprasti, kas vyksta, ir apmąstyti, kokią reikšmę tai turi mums, kokia šioje konkrečioje situacijoje glūdi Dievo valia“, – sakė tėvas Tjeu Timmermansas. Vakare buvo surengtas krikščioniškosios muzikos koncertas. Toliau gilintis į save ir į gyvenimą su Dievu skatino grupės „Kelionė“, vadovaujamos Gintaro Razgaus, atliekamos giesmės ir dainos.

Sekmadienį rekolekcijų dalyviai kartu su broliais benediktiniais pradėjo rytmetine malda. Po to tėvai karmelitai mokė apie maldos gyvenimą. Maldos gyvenimas, anot tėvo Ben Wolberso, tai ne maldų sakymas, bet atitinkamas požiūris į konkrečias situacijas. Svarbu suvokti, kad ne Dievas yra mūsų ligų, problemų, iškilusių sunkumų priežastis. Dievas nėra problemų priežastis, bet padeda žmogui jas spręsti. „Tai reiškia, kad ir tada, kai verkiame, ir tada, kai džiaugiamės, Dievas yra su mumis“, – sakė tėvas Tjeu.

Toliau renginio dalyviai aptarė būsimus, galbūt reguliariais tapsiančius susitikimus. Rekolekcijų organizatorius Vidas Labanauskas padėkojo svečiams iš Olandijos ir visus pakvietė vasarą atvykti į karmelitų stovyklą.

-irat-

Mirė kun. jubil. Jonas Povilaitis (1902–2005)

Lapkričio 6 d., sulaukęs 103 metų, mirė Šiaulių šv. Petro ir Pauliaus katedros altarisistas kun. jubil. Jonas Povilaitis. Kun. J. Povilaitis gimė 1902 m. rugpjūčio 14 d. Joniškių parapijoje, kunigu iššventintas 1928 m. kovo 24 d.

1928 m. paskirtas Ukmergės parapijos vikaru, 1930 m. – Ariogalos parapijos vikaru, 1930 m. – Gruzdžių parapijos vikaru, 1934 m. sausio 25 d. – Šiaulių šv. Petro ir Pauliaus parapijos vikaru, 1934 m. gegužės 4 d. – Žalpių parapijos klebonu, 1952 m. – Žagarės parapijos klebonu, 1959 m. – Jurbarko parapijos klebonu, 1968 m. – Radviliškio parapijos klebonu, 1979 m. – Šiaulių šv. Petro ir Pauliaus parapijos altariu.

Kun. jubil. Jonas Povilaitis palaidotas lapkričio 8 d. Šiaulių šv. Petro ir Pauliaus katedros šventoriuje. -Š-

Mirė kan. Antanas Balaišis (1923–2005)

Lapkričio 7 d. mirė Pabiržės (Biržų r.) Švč. Trejybės parapijos altarištas g. kan. Antanas Balaišis. Kan. A. Balaišis gimė 1923 m. sausio 1 d. Miškonių kaime, Skapiškio parapijoje, Kupiškio rajone. Mokėsi Skapiškio pradinėje mokykloje, Ukmergės gimnazijoje, 1945–1949 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. Vyskupo K. Paltaroko iššventintas kunigu 1948 m. spalio 31 d. Kaune.

Kan. A. Balaišis darbavosi 1949–1951 m. Zarasų vikaru, 1951–1957 m. Vadoklių ir Lėno administratoriumi, 1957–1967 m. Saločių administratoriumi, 1974–1986 m. Saločių ir Smilgių klebonu, 1986–1993 m. Pakruojo administratoriumi, 1993–2001 m. Pabiržės klebonu. 2001 m. atleistas nuo pareigų ir paskirtas Pabiržės altariu.

Kan. Antano Balaišio laidotuvių pamaldose, kurioms vadovavo vyskupas Jonas Kauneckas, dalyvavo gausus būrys tikinčiųjų ir apie penkiasdešimt kunigų. Vyskupas per pamokslą akcentavo kanauninko Antano pasiaukojimą ir išradingumą gelbstint Bažnyčią nuo persekiojimų sunkiais okupacijos metais. Pasak vyskupo, jis priklausė vyskupijos kunigų dvasinės rezistencijos grupei, raginusiai kitus kunigus apaštalausti ir budėti. Kapitulos pirmininkas kanauninkas Bronius Antanaitis prisiminė, kad velionis, būdamas švelnaus būdo, buvo ryžtingas ir drąsus, rūpinosi ne tik tikinčiųjų dvasine gerove, bet ir bažnyčių grožiu.

Kanauninko Antano Balaišio knygos „Žmonių širdy yra gerumas“ leidėjas ponas Danielius, taręs žodį prie kapo duobės, klausė, ar yra toks kultūros ministras, kuris būtų pastatęs apie penkiasdešimt paminklų tremtiniams ir partizanams ir būtų sutvarkęs tiek apleistų kapinių. Kan. Antanas Balaišis palaidotas Pabiržės bažnyčios šventoriuje. -P-

Mirė prel. Jonas Jonys (1912–2005)

Lapkričio 8 d. po sunkios ligos, sulaukęs 93 metų, mirė popiežiaus garbės prelatas, Kaišiadorių katedros kapitulos garbės kanauninkas, kun. jubil. Jonas Jonys. Kun. J. Jonys gimė 1912 m. rugpjūčio 11 d. Dauguose (Alytaus r.), baigė Daugų pradinę mokyklą ir vėliau savišvietos institute penkias reformuotos gimnazijos klases. Dėl lėšų stokos mokslą teko nutraukti ir dirbti raštvedžiu Daugų valsčiuje, o vėliau – Alytaus apskrities pašte.

1941 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1948 m. buvo iššventintas kunigu ir paskirtas Kaišiadorių parapijos vikaru, po mėnesio – Kaišiadorių vyskupijos kurijos kancleriu. Sovietų valdžiai areštavus tuometinį vyskupijos valdytoją prel. Bernardą Sužiedelį, Kaišiadorių rajono pirmininko įsakymu kancleris J. Jonys per 24 valandas turėjo apleisti kuriją ir Kaišiadoris.

1949–1950 m. ėjo Aukštadvario parapijos klebono pareigas. 1951 m. buvo paskirtas Birštono parapijos klebonu. Pas kun. J. Jonį Birštone prieglobstį rado 1956 m. iš Mordovijos lagerio grįžęs Kaišiadorių vyskupas Teofilus

Dapšauskas ir Šiaulių vyskupijos katechetikos centro direktorė Danutė Kratukienė.

Po grupės „Kelionė“ improvizuoto garbės himno Viešpačiui daug kalbėta apie šventumą, vyraujančią švento žmogaus sampratą, apie tai, kad visi esame pašaukti šventėti. Juozas Dapšauskas paabejojo gerai žinomo posakio „Ne šventieji puodus lipdo“ teisingumu. „Šventieji buvo realūs žmonės, taigi jie ir puodus lipdė, ir istoriją kūrė“, – teigė Katalikų evangelizacijos centro direktorius, pridurdamas, kad šventumas – kiekvienam žmogui privalomas dalykas. „Mūsų renginio tikslas – pradėti kažką daryti. Norime liudyti ir skelbti, kad tiesa, gėris ir šventumas laimi. Kas šiomis vertybėmis gyvena – taip pat laimi. Laimi tikrąjį gyvenimą ir jo apstybę, laisvą nuo bet kokių priklausomybių, vergysčių ir mirties. Skelbti šias vertybes jaunimui gali padėti šiuolaikinė muzika“, – sakė Juozas Dapšauskas. Jo išsakytas mintis Šventojo Rašto citatomis iliustravo Danutė Kratukienė.

Vakarą tęsė Šiauliuose susibūrusi, tačiau įvairiuose Lietuvos miestuose koncertuojanti grupė „Kelionė“, vadovaujama Gintaro Razgaus. Giesmės keitė pantomima „Orkestras“ (koordinatore – Sandra Valavičiūtė). Plastiškais judesiais aktoriai perteikė žiūrovams, kaip Dievas kūrė pasaulį, kaip pasaulis nusigręžė nuo Dievo ir kaip Jėzaus mirtis ant kryžiaus vėl išgelbėjo pasaulį.

Akcija-koncertą, jo organizatorius, pagalbinius ir dalyvius laimino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Vakarą metu ganytojas sakė: „Mes kiekvienas, keliaudami žemiškuoju keliu, dalyvaujame kovoje, ir laimi šią kovą tik šventieji, ištikimieji, kurie yra drąsūs ir vykdo tai, ko nori Dievas. Būkime tikri šventieji ir nugalėkime“.

Kaip garbingai kovoti ir siekti šventumo, liudijo Veikliųjų vyrų bendrijos nariai. Vakarą baigė šiuolaikinės krikščioniškosios muzikos puoselėtojai: šiuolaikiškai psalmes atliekantis Artūras Chalikovas ir grupė A4 bei muzikos veteranas Benas ir grupė *Quest*. -irat-

Jaunimo Eucharistinė šventė

Spalio 22 d. Elektrėnų Švč. M. Marijos Kankinių Karalienės parapijoje surengta Elektrėnų dekanato jauni-

mo Eucharistinė šventė „Prašykite visko, ko norit“ (plg. Jn 15, 7), kuria buvo užbaigti Eucharistijos metai. Renginyje dalyvavo jaunimo atstovai iš Elektrėnų dekanato Beižionių, Dusmenų, Elektrėnų, Kietaviškių, Onuškio ir Vievio parapijų, taip pat iš Darsūniškio ir Pivašiūnų.

Šventės dalyvius Elektrėnų Švč. M. Marijos Kankinių Karalienės bažnyčioje pasveikino Elektrėnų dekanato dekanas kun. Jonas Sabaliauskas. Į šventę buvo pakviesta Vilniaus dominioniškojo jaunimo šlovinimo grupė „Dievo mėnuliai“ ir tėvas Pijus OP. Šlovinimo grupė vadovavo šlovinimo maldoms, o tėvas Pijus – mąstymo maldai tema „Prašykite visko, ko norit“. Prelegentas kalbėjo apie maldą, akino jaunimą nuolatos melstis – bendrauti su Dievu – ir drįsti visko jo prašyti. Vėliau visi buvo pakviesti atlikti individualias užduotis, kurių metu svarstyta, ko reikia, kad galima būtų augti ir stiprėti ne vien fiziškai. Renginio dalyviai savo norus užrašė ant popieriaus lapelių kartu su maldomis nešė juos prie altoriaus ir kaip viena šeima kartu meldėsi. Svarbiausias susibūrimo įvykis buvo Eucharistijos šventimas. Šv. Mišioms vadovavo tėvas Pijus OP, kun. A. Miliauskas, kun. D. Jančiauskas ir kun. K. Dvareckas. Susitikimas baigėsi agape Elektrėnų gimnazijoje. Šventę organizavo Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras ir Elektrėnų parapija.

-vs-

Nauji leidiniai

Jacques Philippe. Vidinė laisvė. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2005. – 152 p.

Šioje knygelėje gvildinama krikščioniškojo gyvenimo pamatinė tema – vidinė laisvė. Bandoma išsiaiškinti, kaip konkrečiai vadinaujamųjų „dieviškųjų dorybių“ dinamika tampa dvasinio gyvenimo branduoliu, taip pat atskleisti esminį vilties dorybės vaidmenį mūsų vidaus augimui. Pamatinis teiginys, kurį norima apsvarstyti, yra paprastas, bet didingas savo turiniu: žmogus įgyja vidinės laisvės tiek, kiek jame stiprėja tikėjimas, viltis ir meilė.

Matulionis. 1957 m. gruodžio 25 d. vyskupas T. Matulionis savo koplyčioje, asistuojamas kun. J. Jonio ir kun. J. Andrikonio, konsekrovo vyskupu kan. Vincentą Sladkevičių. Po šio įvykio kun. J. Jonys buvo suimtas ir ištremtas į Mordoviją. Grįžęs iš tremties 1960 m., trumpai darbavosi vikaru Pivašiūnų bei Molėtų parapijose.

1962–1984 m. ėjo Videniškių parapijos klebono, 1984–1995 m. – Kaišiadorių vyskupijos kurijos kanclerio, o 1995–2004 m. – Kaišiadorių vyskupo generalvikaro pareigas. 1984–2004 m. buvo nuolat išrenkamas Kaišiadorių vyskupijos kunigų tarybos nariu, skiriamas vyskupo konsultoriumi. Garbingo atminimo prelatui J. Joniui 1956 m. už nuopelnus Bažnyčiai buvo suteiktas Kaišiadorių katedros kapitulos garbės kanauninko, o 1988 m. – popiežiaus garbės prelato (*Praelatus honorarius Suae Sanctitatis*) titulas.

Laidotuvių pamaldos įvyko lapkričio 11 d. Kaišiadorių katedroje. Prel. J. Jonys palaidotas Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedros šventoriuje šalia prel. S. Kiškio ir prel. T. Brazio, iškilų Kaišiadorių vyskupijos kunigų, kapų.

Prel. Jono Jonio laidotuvių šv. Mišios buvo švenčiamos lapkričio 11 d., penktadienį, 12 val. Kaišiadorių katedroje, į kurios centrinę navą mirusiojo palaikai buvo perkelti jau ketvirtadienio vakarą. Prieš pamaldas buvo perskaityta apaštališkojo nuncijaus arkiv. Peterio Stephano Zurbriggeno užuojauta Kaišiadorių vyskupui, vyskupijos kunigams ir mirusiojo artimiesiems. Laidotuvių pamaldomas vadovavo Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis ir Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas. Pamaldose dalyvavo 58 kunigai, tarp kurių ir keletas velionio kurso draugų bei bendramokslių. Kaišiadorių katedra buvo pilna maldininkų.

Šv. Mišių pamokslą sakęs vysk. Juozas Matulaitis su dideliu jautrumu ir meile pabrėžė keletą ryškiausių prelato asmenybės bruožų – vidinę ramybę ir giedrą, gilią išmintį, nepalaužiamą ištikimybę tiesai. Jis teigė, jog kaip tik šie bruožai įgalino kun. Joną Jonį tapti nepakeičiamu pagalbininku valdant vyskupiją. Ganytojas priminė, jog Kaišiadorių vyskupijos kurijos kancleriu kun. Jonas Jonys pirmą kartą buvo paskirtas dar 1948 m., praėjus vos mėnesiui po kunigystės šventimų, vyskupiją valdant garbingajam Dievo tarnui arkivyskupui Teofilui Matulioniui, o antrą kartą – 1984-aisiais, – kai Kaišiadorių vyskupas buvo Vincentas Sladkevičius, vėliau – Šv. Romos Bažnyčios kardinolas. Vyskupas tvirtino, jog prelatas Jonas Jonys, ilgus metus buvęs nuolatinis ir dažnai nepakeičiamas šių dviejų iškilų vyskupų pagalbininkas, patarėjas ir bendražygis, tikrai buvo persiėmęs ir jų dvasingumo bei išminties, todėl ne vieną dešimtmetį, ypač sunkiomis politinėmis sąlygomis, buvo kelrodis ir patarėjas daugeliui vyskupijos kunigų. Su dideliu dėkingumu vyskupas Matulaitis prabilo ir apie savo paties bendrystę su prelatu, savo ilgamečiu generalvikaru – neįkainojamu pagalbininku, išmintingu patarėju, tiesiog brangiu vyresniu bičiuliu. Pamokslą vyskupas baigė pažadu, jog kai tik maldoje prisimins savo mirusius tėvus, kartu minės ir prelatą Joną Jonį, iš kurio nuolat patirdavo tikrai tėvišką pagalbą ir paramą.

Po šv. Mišių ir maldų už mirusius gedulinga procesija išėjo į katedros šventorių. Karstą su žemiškaisiais prelato Jonio palaikais nešė kunigai, jaunesni pašaukimo broliai, ne kartą mokęsi iš jo žodžio ir pavyzdžio. Prie kapo kalbėjo mons. dr. V. Sidaras, prelato kurso draugas, bei kun. dr. Algirdas Jurevičius, Kaišiadorių vyskupo generalvikaras. Pastarasis dėkojo Dievui už tai, kad leido jam turėti tokį iškilų pirmtaką, kurio nuoširdi parama ir išmintingi patarimai ilgai išliks atmintyje ir lydės tarnystės džiaugsmuose ir sunkumuose.

Po laidotuvių, gedulingų pietų vyskupijos kurijoje metu, atsiminimais apie prelatą Joną Jonį dalijosi jo kurso draugas kan. Bronius Antanaitis.

-Kš-

TAUTŲ LAUKTASIS

IV advento sekmadienis (B)

2 Sam 7, 1–5. 8–11.16; Rom 16, 25–27; Lk 1, 26–37

Kijeve, Šv. Sofijos katedros apsidėje, akis patraukia didinga freska, vaizduojanti Švč. Mergelę Mariją, sudėtomis rankomis ir žvelgiančią į viršų, kur pavaizduotas Kristus kaip pasaulio viešpats ir teisėjas. Šio paveiklo pagrindinis akcentas ne Švč. Mergelė Marija, bet jos Sūnus Jėzus Kristus. Pati Mergelė Marija, maldai sudėtomis rankomis, žvelgia į savo Sūnų, tarsi visiems Bažnyčios vaikams rodydama, kur yra tikinčiųjų pamaldumo ir garbinimo širdis. Motinos vaidmuo išganymo plane yra kaip Aušrinės žvaigždės, skelbiančios greitai užtekant Saulę. Šio sekmadienio Evangelijos dėmesio centre taip pat ne Motina, bet Sūnus: „Štai pradėsi įsčiose ir pagimdysi Sūnų, kurį pavadinsi Jėzumi. Jisai bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnus <...> jis viešpataus Jokūbo namuose ir jo viešpatavimui nebus galo“. Įvykis, kurį mena šio sekmadienio Evangelija, pasaulio istorijoje beveik neminimas, bet Dievo išganymo plane jis yra kertinis akmuo, kuriuo remsis Dievo karalystė. Dievas pasirūpino, kad šis įvykis būtų žinomas ne tik Marijai ir Juozapui, bet ir visai žmonijai. Jau pirmiesiems tėvams duotas Dievo pažadas, kad žaltys pralaimės: „Aš sukelsiu priešikumą tarp tavęs ir moters, tarp tavo palikuonių ir jos palikuonių; jis kirs tau per galvą, o tu kirsi jam į kulnį“ (Pr 3, 15). Slaptinėjama Abraomui duodami ypatingi pažadai: „Padarysiu iš tavęs didelę tautą ir tave palaiminsiu; išaukštinsiu tavo vardą, ir tu būsi palaiminimas. <...> visos žemės gentys ras tavyje palaiminimą“ (Pr 12, 2–3). Šv. Rašto tyrėjai Senojo Testamento knygoje randa daugybę pranašavimų apie tolimą Abraomo vaikaitį, kuris taps palaiminimas visiems žmonėms. Erodas, norėjęs sužinoti naujojo Karaliaus gimimo vietą, susikvietė žydų Rašto žinovus. Tie, remdamiesi pranašų žodžiais, nurodė Betliejų. Ne tik Jėzaus gimimo vieta, bet ir gimimo laikas bei daug kitų jo gyvenimo įvykių atsispindi Senojo Įstatymo knygoje. Garsusis austrų teologas Emanuelis Vaitas, žydų šeimos vaikas, auklėtas griežtoje savo tautos tradicijoje, studijuodamas Šv. Raštą įtikėjo Kristų, pasikrikštijo, tapo katalikų kunigu ir žymiu teologu. Jį paveikė tai, kad daugybė Jėzaus gyvenimo įvykių buvo skelbti prieš šimtus metų. Panašiai pasielgė vyriausiasis Romos Izraelio bendruomenės rabinas Italo Zolli. 1945 metais jis pasikrikštijo. Perėjęs į katalikybę buvęs rabinas rašo: „Visas Senasis Testamentas man atrodo kaip šifruota telegrama, kurią Dievas išsiuntė žmonėms. Nesuprantama tiems, kurie ją nori skaityti be rakto. Taigi raktas yra Kristus, ir Jo šviesoje įgyja prasmę tas mesijinis šurpas, persmelkęs visas Senosios Sandoros knygas“ (V. Messori, Hipotezės apie Jėzų, 1997, 72–73 p.).

Paklauskime Danielio vizijos, užrašytos apie 500 metų prieš Kristų: „Vis stebėdamas nakties regėjimus mačiau tarsi žmogaus sūnų, ateinantį dangaus debesimis. Jis priėjo prie Amžinojo, ir buvo jam pristatytas. Jam buvo duota valdžia ir garbė, ir karalystė, idant jam tarnautų visų kalbų tautos ir gentys. Jo valdžia yra amžina valdžia, tverianti amžinai, jo karalystė niekad nebus sunaikinta“ (Dan 7, 13–14). Kam galėtume taikyti šiuos pranašiškus žodžius? Niekam kitam jie nepritaikomi, kaip tik Kristui, kuris ir pats save vadino Žmogaus Sūnumi. Šios pranašystės atgarsius girdime Kristaus žodžiuose, kuriuos jis sako skirdamasis su apaštalais: „Man duota visa valdžia danguje ir žemėje, padarykite mano mokinius visų tautų žmones“ (Mt 28, 18–19). Kristaus gyvenime labai reikšmingas įvykis yra Naujosios Sandoros sudarymas. Tai vyksta prieš Kristaus kančią. Kristus ima į savo rankas taurę ir taria: „Ši taurė yra naujoji sandora mano kraujyje, kuris už jus išliejamas“ (Lk 22, 20). Ar šį, tokį reikšmingą įvykį mini kuris nors pranašas? Paklauskime ištraukos iš Jeremijo knygos: „Tikėkite manimi, ateis dienos, – tai Viešpaties žodis, – kada sudarysiu naują sandorą su Izraelio namais ir Judo namais. <...> Štai kokią Sandorą sudarysiu su Izraelio namais, atėjus toms dienoms, – tai Viešpaties žodis, – įdiegsiu juose savo Įstatymą, jį įrašysiu jiems į širdį. Tada aš būsiu jų Dievas, ir jie bus man tauta“ (Jer 31,31–33). Pranašas Jeremijas kalba apie Naująją Sandorą, kuri išsipildė tik po 600 metų.

Ištisus amžius svarstyta, kas yra tas asmuo, kuriam galima pritaikyti Biblijos pranašystes. Tačiau niekam jos netinka. Tik, kai sugretiname jas su Kristus asmeniu, viskas atsistoja į savo vietą. Iš tiesų teisingas minėtasis Zolli sakymas, kad Kristus yra tas raktas, kurio dėka įgyja prasmę senosios Biblijos pranašystės. Šiandien girdime žodžius: „Jis bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnus <...> jis viešpataus Jokūbo namuose per amžius“. Iš tiesų istorija nežino žmogaus, kuris gyventų daugybės žmonių kartose. Apie jį kalbėjo pranašai, apie jį kalbėjo apaštalai, apie jį kalba mūsų laikų žmonija. Ir Senasis, ir Naujasis Testamentas skelbia jo amžiną viešpatavimą. Šv. Jonas jį vadina Alfa ir Omega – Pradžia ir Pabaiga. Šv. Paulius Laiške efeziečiams skelbia: „Jis yra neregimojo Dievo atvaizdas, visos tvarinijos pirmgimis, nes jame sutverta visa, kas yra danguje ir žemėje, kas regima ir neregima, <...> visa sutverta per jį ir jam. Jis yra pirma visų daiktų, ir visa juo laikosi. <...> Dievas panorėjo jame apgyvendinti visą pilnatvę ir per jį visa sutaisyti su savimi, darydamas jo kryžiaus krauju taiką, – per jį sutaikinti visa, kas yra žemėje ir danguje“ (Kol 1, 15–20).

Kitą sekmadienį švęsime savo Karaliaus Gimimo šventę. Šventės išvakarėse valgysime tradicinę Kūčių vakarienę, laušime kalėdaitį. Mūsų širdyje dar rusena meilės ugnelė, dar gebame bloga užmiršti, gera prisiminti. Kokia prasminga toji Kūčių vakarienė! Šiandien Bažnyčia nori mums priminti, kad mūsų Karalius mūsų laukia ne tik per Kalėdas, bet nori būti su mumis nuolatinėje sandoroje.

ŠVENTA NAKTIS

Kristaus Gimimas – Kalėdos
Iz 62, 11–12; Tit 3, 4–7; Lk 2, 1–20

„Tyli naktis, šventa naktis“ – kas negirdėjo šios kalėdinės giesmės? Pirmą kartą ji nuskambėjo 1818 metais vienoje kaimo bažnyčioje netoli Zalcburgo. Vietos kunigas parašė žodžius, o melodiją sukūrė kompozitorius Francas Gruberis. Kiekvienas giesmės punktelis prasideda tais pačiais žodžiais: „Tyli naktis, šventa naktis“. Giesmė primena tą tylią ir šventą naktį, kai Betliejaus miestelyje Mergelei Marijai gimė Kūdikis. Po triukšmingos dienos žmonės – vietiniai gyventojai ir atvykėliai, iš toli atėję užsirašyti į valdžios sąrašus buvo pavargę, ilsėjosi. Nakties tamsa ir tyla gaubė visą pasaulį. Tamsu buvo ir žmonių sielose. Jie garbino stabus, statė jiems šventyklas, aukojo aukas. Vienintelė tauta, kurią Dievas išvedė iš pagoniškos aplinkos ir atvedė į pažadėtąją žemę, kentė priespaudą ir ilgesingai laukė Dievo pažadėto, pranašų pranašauto Gelbėtojo. Jų lūpose skambėjo maldavimas: „Rasokit, dangūs, iš savų aukštybių, debesys, lykit lietumi teisybės!“ Jie laukė ir dar nežinojo, kad Betliejuje jauna Motina jau vysto kūdikį, kuris taps palaima visai žmonijai. Gruberio giesmėje Kalėdų naktis vadinama šventa naktimi. Ji šventa Marijai ir Juozapui, kurie savo akimis išvydo tą, kuris jau pirmiesiems tėvams buvo pažadėtas, apie kurį nuolat skelbė išrinktosios tautos pranašai. Ši naktis šventa piemenėliams, kurie pirmieji pamatė „kūdikį, suvystytą vystyklais ir paguldytą ėdžiose“. Ši naktis šventa Rytų išminčiams, kuriuos paviliojo paslaptingoji žvaigždė, atvedusi juos prie Betliejaus. Ši naktis šventa visiems jau palikusiems šį pasaulį. Jie visi drauge su pirmisiais tėvais laukė šios valandos. Jie geriausiai žino, ką reiškia šio kūdikio užgimimas. Jie jau mato pasaulį, nušviestą ir sušildytą Dievo meilės šviesos. Jie žino, kad netrukus jiems bus atverti dangaus vartai. Ši naktis šventa ir visai žemei. Tai Dievo palaima visai žemės planetai ir visiems jos gyventojams. Vien tik piktyjų dvasių pasaulyje sąmyšis. Jos nujaučia, kad pasaulyje vyksta kažkas lemtinga, ir dreba dėl savo viešpatavimo.

Prieš keliolika metų su dideliu pasisekimu buvo demonstruojamas filmas apie Pirmąjį pasaulinį karą. Rodoma rusų – vokiečių fronto atkarpa. Vienu metu šūviams kiek aprimus, vokiečių apkasuose pasigirsta visiems žinomos giesmės melodija: „Stille Nacht, heilige Nacht“ („Tyli naktis, šventa naktis“). Buvo Kalėdų rytas. Kareiviai lipa iš apkasų ir be šautuvų bėga į priešų apkasų pusę. Ir priešai lipa iš apkasų. Mirtini priešai apsikabina, glėbesčiuojasi ir bučiuojasi. Deja, paliaubos buvo neilgos. Kitą dieną vėl tratėjo šūviai, ir vėl krito jauni vyrai.

Ką reiškia ši tyli, šventa naktis žmonijai? Trečiųjų Mišių Evangelija mums tai nusako trumpu sakiniu: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“. Šiandien kunigas, ištardamas šį sakinį, priklaupia, parodydamas jo ypatingą reikšmę. Kas tas Žodis? Žodžiais mes atskleidžiame savo vidaus pasaulį. Kai noriu žmogui pareikšti, kad jis man brangus, sakau: „Aš tave myliu“. Tai galima išreikšti ir dovanomis, ir rankos paspaudimu, ir pabučiavimu. Visi šie veiksmai yra tarsi meilės žodžiai. Šiandien mes švenčiame didįjį Dievo meilės slėpinį. Įsikūnijęs Dievas skelbia mums savo meilę. Jis yra tas meilės Žodis, apie kurį šv. Jonas paliudija savo Evangelijoje: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“. Tas pats Jonas vėliau tai pasakys dar paprasčiau: „Dievas yra meilė“. Ko gi mums, žmonėms, labiausiai reikia, jeigu ne meilės? Laimingas vaikas, kurį tėvai myli. Laiminga žmona, kurią vyras myli, laimingas vyras, turintis mylinčią žmoną. Ar neturėtume jaustis laimingi, žinodami, kad Dievas mus myli? Šiandien prieš mūsų akis pats svarbiausias Dievo meilės įrodymas. Jis atėjo pas savuosius akivaizdžiai parodyti Dievo meilę savo mylimajam kūriniui – žmogui. Į pasaulį jis ateina kaip silpnas kūdikis. Jam reikia mylinčios motinos, jam reikia vystyklų pridengti gležną kūnelį, jam reikia globėjo, kad saugotų jį nuo blogų žmonių. Jis pats bejėgis. Šis kūdikis augs, taps jaunuolis, taps suaugęs vyras. Bet jam nerūpės įsitvirtinti pasaulyje. Vienintelė jo jėga – meilė.

Kurdamas savo karalystę jis neieškos ginkluotų kareivių, bet pasikvies paprastų Dievą mylinčių vaikų. Jis nenaudos jėgos, tik švelniai pakvies: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!“ (Mt 11, 28). Jis laukia, kad mes pas jį ateitume, kad su juo bendrautume, bet niekada nerodo savo galios. Jis nori laisvų brolių. Jis tik tyliai pabeldžia į širdies duris ir laukia, kad atidarytume. Kurie jį priims, tiems jis duos galią būti Dievo vaikais (plg. Jn 1, 12). Pasak Evangelijos: „Jis nesiginčys, nešauks, ir negirdės niekas gavėse jo balso. Jis nenulauš palūžusios nendrės ir neužgesins gruzdančio dagčio“ (Mt 12, 19–20). Ir šiandien jis vaikšto po mūsų šalį ieškodamas sužeistų širdžių, kad jas gydytų, kad joms suteiktų ramybę ir džiaugsmą. O kiek šiandien sužeistų širdžių! Pilni kalėjimai ir psichiatrinės ligoninės. Kiek daug prisigėrusių, benamių, valkataujančių!

Išsiveržę iš sovietinių gnaužtų ir pajutę laisvės skonį manėme, kad laisvė yra aukščiausias gėris, ir skubėjome nusikratyti bet kokių laisvės apribojimų. Deja, užmiršome, kad pati laisvė niekur neveda. Laisvė tėra sąlyga laisvai mąstyti, laisvai ieškoti, laisvai reikštis, laisvai pasirinkti gyvenimo tikslą ir laisvai jo siekti. Šiandien savęs paklausk, ar tavo pasirinktas tikslas atitinka žmogiškąjį orumą, ar išsivadavęs iš ideologinio materializmo nepasidavei praktiškojo materializmo kerams, nutraukęs visus ryšius su Dievu ir Bažnyčia? Šventa Kalėdų naktis tesugrąžina mus visus į šventą draugystę su mylinčiu Dievu.

Parengė V. S.

Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas minint mirusiuosius Antakalnio kapinėse

2005 11 01

Brangieji,

Šiandien Eucharistiją švenčiame neįprastoje vietoje – Antakalnio kapinėse. Viso pasaulio tikintieji šiandien prisimena į amžinybę iškeliavusius savo brolius ir seseris. Šiomis dienomis ypatingu būdu vyksta keliaujančios ir kenčiančios Bažnyčios susitikimas, sustiprinama bendrystė, besireiškianti mirusiųjų prisiminimu ir malda už tuos, kuriems dar jos reikia, kurie dar nėra nusivalę žemiškos kelionės dulkių ir kenčia skastykloje. Drauge tai mirusiųjų priminimas čia esantiems, kad ir mes netrukus išeisime tuo pačiu keliu pas Amžinybės Viešpatį.

Ką tik skaitėme pranašo Izaijo žodžius: *Kareivijų Viešpats surengs šiame kalne visoms tautoms puotą su skaniausiais valgiais. Jis nuims šiame kalne tą šydą, kuris dengia visas gimines, tą nuometą, kuris gobia visas tautas.*

Šiame Vilniaus kalnelyje ilsisi palaikai įvairių tautų, įvairių ideologijų, įvairių tikėjimų žmonių. Juos visus priglaudė šis nedidelis žemės lopinėlis. Kapų karalijoje nėra vadų ir pavaldinių. Tie, kurie čia ilsisi, teturi tik vieną Viešpatį, anot pranašo Izaijo, jie sako: *Štai mūsų Dievas! Iš Jo mes tikimės sau išgelbėjimo.* Nuo jų akių jau nuimtas šydas, dengęs Viešpaties veidą. Visų jų laimė arba kančia yra rankose Dievo, kurį jau susitiko ir pažino. Jie patys jau nieko negali pakeisti savo likimo istorijoje. Todėl taip svarbi yra mūsų bendrystė su mirusiais. Mes galime padėti tiems, kurie tebėra nuskaistinimo vietoje, o mirusieji primena mums, gyviesiems, kad ir mūsų žemiškoji kelionė, kokia ilga dar atrodytų, iš tiesų suka pabaigos link. Amžinybė nėra loterijos bilietas arba iš anksto nulemta vieta. Žmogaus laisvei suteikta teisė pasirinkti amžiną laimę arba amžiną kančią.

Šios dienos evangelijoje Viešpats labai aiškiai mus įspėja apie skirtingą amžinybę. Dievas kiekvienam yra gailėstingas ir trokšta, kad visi būtų išganyti. Tačiau Dievas yra teisingas, ir po mirties kiekvieno laukia neapgaunamas, viską pasveriantis teismas ir užtarnautas likimas.

Šių dienų žmogus nenori mąstyti apie mirtį ir amžinybę. Daug dalykų atitraukia jo dėmesį nuo egzistencinių klausimų. Kodėl taip yra? Žmogus nenori žinoti tiesos, nes ją patyrus, reiks jos laikytis, pagal ją gyventi, o tai nėra lengva ir patogiu, nes reikalauja pastangų. Todėl taip stengiamasi sukurti daugybę pasakų, ati-

traukti žmogaus protą ir apgauti sąžinę laikiniais dalykais, kad tik neliktų laiko mąstyti apie amžinuosius.

Evangelijoje Jėzus sako, kad mūsų amžinybę lems mūsų darbai. Įsidėmėkime: ne mūsų žodžiai, mūsų ketinimai, bet – darbai! Mūsų susitikimas su Amžinybės Viešpačiu, su kuriuo praleisime visą amžinybę, prasideda jau dabar. Jėzus susitapatina su kiekvienu, kuriam reikia meilės ir gailėstingumo: alkanu, trokštančiu, keleiviu, nuogu, ligoniu, kaliniu. Gailėstingoji Dievo meilė trokšta būti parodyta žmonėms per žmones.

Dievas kiekvieną žmogų, kiekvieno sąžinę ragina atsi- gręžti į kito kančią, skausmą, poreikius. Tai gali būti maži kasdieniai darbeliai, su meile atlikti mūsų namiškiams arba pažįstamiems. Tačiau tai yra ir dideli gailėstingumo darbai, kuriuos nuveikia Dievo meilės paliesti asmenys – tokie kaip Motina Teresė bei jos sėserys, kurios visą savo gyvenimą paskyrė mažinti žmogaus kančią, ginti žmogaus orumą ir atskleisti Dievo gailėstingumą.

Esame sukurti iš meilės ir dėl meilės. Meilė bus mūsų teisėja. Mylintiems Dievą ir žmones mirtis niekada nekelia baimės. Kaip gražiai pasakė Motina Teresė: *Mirtis – niekas daugiau, tik gyvenimo tąsa, jo užbaigimas. Bijo mirties tas, kas mano, kad tai galas. Jei būtų galima įtikinti žmones, kad mirtis yra tik grįžimas pas Dievą, baimės nebūtų.*

Tačiau evangelijoje minima ne tik dešinė, kur bus surinkti ir džiaugsis Viešpaties artumu teisieji, bet ir kairė – pasmerktųjų vieta. Nuosprendį jie išgirsta už tai, kad *kiek kartų taip nepadarėte vienam iš šitų mažiausiųjų* (tai yra nepamaitinote, neaprengėte, nepriėmėte keleivio, nelankėte ligonio ir kalinio), *nė man nepadarėte. Ir eis šitie į amžinąjį kentėjimą.* Meilė Dievui ir meilė žmogui yra labai konkreti ir reiškiasi ne žodžiais ir jausmais, bet pastangomis ir darbais.

Abejingumas, aplaidumas, nepaisymas – labai aktualus kaltinimas. Šiandien tiek daug girdime apie besaikį turtų troškimą ir kaupimą, apie korupciją ir neteisingumą, kuris vieniems sukrauna turtus, o kitus visai nuskurdina. Matome, kaip nesiskaitoma ne tik su teise, bet ir su sąžine, kai iš vargšo atimama paskutinė galimybė dorai užsidirbti pragyvenimui, o turtuoliai švaisto pinigus besaikiams malonumams. Kyla teisingas klausimas: ar iš viso yra teisingumas? Šios dienos evangelija atsako, kad jis yra ir kad kiekvienas netrukus jo sulauksime.

Daugybė net vadinančių save krikščionimis žmonių netiki amžinuoju gyvenimu arba bent laiko tai nepatikiama, nepatikrinta perspektyva. Šiandien nepopuliarūs pamokslai apie dangų ir pragarą. Galima netikėti pragaru ir amžinu pasmerkimu, deja, tai nepadės jo išvengti, jeigu atmesime Dievo gailėstingumą ir Jo siū-

lomą išganymą. Šventasis Tėvas Benediktas XVI persergi, kad *Amžinybės vilties paralyžius yra tiesiog tikėjimo į gyvąjį Dievą paralyžiaus atvirkščioji pusė. [...] Todėl jis gali atgyti tik tada, kai iš naujo atrasime santykį su Dievu – kai vėl išmoksime suvokti Dievą kaip veikiantį pasaulyje ir mumyse.*

Dabartis ir amžinybė nėra du skirtingi gyvenimai. Mūsų amžinybė jau prasidėjusi, ir tik žemiškojo gyvenimo baigmė priklauso nuo to, kaip mes gyvename ir ką pasirenkame. Todėl mirusiųjų minėjimo diena mums dar kartą primena, kad kai kuriems iš mūsų šios Vėlinės žemėje gali būti jau paskutinės. Kur bus mūsų vieta po jų? Šiandien dar turime laiko apie tai pamąstyti, tačiau po to, kai mūsų siela apleis kūną, jau bus per vėlu ir nieko negalėsime pakeisti. Nereikia mirties bijoti, reikia jai gerai pasirengti. O pasirengimui Viešpats mums skyrė žemiškąjį laiką ir laisvę, idant sąmoningai tiestume tikėjimo tiltą iš šio gyvenimo į kitą, kur jau iškeliavo daugybė mūsų artimųjų, draugų ir pažįstamų. Šiais metais prie jų prisijungė ir mūsų mylimas popiežius Jonas Paulius II. Norėčiau prisiminti jo pasakytus žodžius:

Baigiantis antrajam tūkstantmečiui, prisikėlusiojo Kristaus žodis „Nebijokite!“ mums turbūt dar reikalingesnis negu kada nors anksčiau. Tas žodis reikalingas visiems žmonėms ir visoms pasaulio tautoms. Reikia, kad jie būtų vėl tvirtai įsitikinę, jog egzistuoja kažkas, kas tvarko šio laikino pasaulio likimus, kažkas, turintis mirties ir mirusiųjų pasaulio raktus. kažkas, kas yra žmogaus istorijos Alfa ir Omega. O tas kažkas yra Meilė: Meilė, tapusi žmogumi, Meilė, nukryžiuota ir prisikėlus, Meilė, nuolatos esanti tarp mūsų.

Amžinasis gyvenimas yra įmanomas tik todėl, kad Kristus liko gyventi tarp mūsų. Jis yra tas, per kurį mes galime pasiekti laimingą amžinybę. Todėl kiekvienas savo nuodėmės įveikimas, kiekvienas meilės proveržis ir tylus pasiaukojimas kito labui tampa ne tik mūsų pačių išganymo keliu, bet ir galingu ginklu prieš blogį, kuris grasina mirtinai uždusinti mūsų visuomenę ir ją pavergti.

Mirusiųjų minėjimo diena mums teprimena, kaip turime elgtis šioje žemėje, idant pasiektume laimingą amžinybę. Melsdamiesi už savo mirusius artimuosius, prašykime Dievą, kad Jis išmokytų mus teisingai gyventi.

Moralė ir jaunimas

Metai iš metų daugėja studijų apie jaunimo nusikalstamumą. Visame pasaulyje nepaliaujamai daugėja paauglių padaromų nusižengimų ir nusikaltimų. Šią tendenciją paspartina narkotikų vartojimas. To padarinys – nesaugumo atmosfera, ypač akivaizdi tiek turtingų, tiek vargingų šalių didmiesčiuose. Tokios elgsenos aiškinimų yra daugybė ir jie dažnai veda panašia kryptimi. Sociologai išvelgia priežastis gyvenamojoje aplinkoje ir transporto priemonėse; ekonomistai pabrėžia nedarbo reikšmę; teisininkai iškelia aikštėn švelnias teismų sankcijas. Kalbant apie policiją dažnai sakoma, kad jai trūksta įrangos ir, apskritai, ji yra paskutinė priemonė. Dažnai iš to kyla didžiulis negalios jausmas. Bent jau taip dažnai kalba politikai. Gali būti, kad apžvelgiant visas tas nepriimtinas elgsenas, neatkreipiamas dėmesys į esminį šios problemos veiksnį. Galima dauginti įstatymų bei potvarkių, atidaryti naujus kalėjimus, didinti bausmes; visa tai vargiai pagelbėtų, jei jaunuoliams nebus pasiekiamas asmeninis dorinis ugdymas. Jiems reikia padėti išmokti skirti gėrį nuo blogio, taip pat išmokti imtis atsakomybės už savo veiksmus. Reikia, kad jaunuoliai nebūtų įkalinti individualizme, pasmerkiančiame juos nekryptingai naudotis laisve. Suaugusieji turi padėti jiems atskleisti, kad laimė, tikra meilė, taika ir teisingumas įmanomi tik ten, kur pažįstama ir gerbiama moralinė tvarka. Studijos apie nusikalstamumą ar kitos su tuo susijusios disciplinos šiuo atžvilgiu vieningai teigia: tik tėvai, visiškai priimdami savo nepakeičiamą šeimos auklėtojų vaidmenį, gali sužadinti dėmesį moralės vertybėms, garantuoti moralinės tvarkos perdavimą ir ugdymą laikantis pagarbos jos atžvilgiu.

Visuomenė ir auklėjimo stoka

Jaunimo nusikalstamumas, seksualinis agresyvumas tarp nepilnamečių, mokytojų įžeidinėjimai, nedisciplinuota elgsena mokykloje ir visuomenėje, nepagarba mokyklos tvarkai ar eismo taisyklėms, vandalizmas, komunalinės miesto įrangos ar viešųjų transporto įrenginių sistemingas niokojimas, vagystės, reketas, apgavystės – visa tai tampa įprasta tarp paauglių ir net tarp vaikų. Tokia elgsena svariai liudija šių jaunuolių auklėjimo ir moralinio ugdymo neveiksmingumą, kurio esminės priežastys glūdi paveldėto nuo 1960 m. ir pasiekusio apogėjų 1968 m. destruktivaus šūkio „Draudžiama drausti“ padariniuose. Praeina kažkiek metų, kol pasirodo mados, kalbėsenos ir neteisingai įstatymu įteisintos praktikos vaisiai; ne tik šiandien užčiuopėme aštuntojo dešimtmečio kalbą apie lytiškumą ir auklėjimą negatyvias pasekmes. Kai kurie jau anksčiau nurodydavo aklavietes, tačiau jų nenorėta klausyti. Visos tos elgsenos, dėl kurių vis daugiau žmonių jaučiasi esą bejėgiai, skundžiasi, kad „to jau gana“, –

neatsiranda atsitiktinai. Visuomenė sukūrė objektyvias sąlygas joms plėtotis, ir nėra teisinga įkandinėti kai kurių sociologų teigti, esą šie reiškiniai nuolat siejasi su nedarbu ar ekonomine krize. Iš tikrųjų šios elgsenos reiškia visuomenės regresiją ir infantilizaciją, taip pat tai, kad tie, kurie dėl ideologinių motyvų leido įsigalėti šiam nukrypimui, stokoja politinės drąsos. Visuomenė ir kultūra ne visuomet atlieka auklėtojų vaidmenį: be abejo, į šią aklavietę bus gyvai reaguojama ir kils revoliucija, kuri galės būti tik moralinė.

Antiautoriteto ir antimoralės kompleksas

Paskutiniaisiais dvidešimtojo amžiaus dešimtmečiais Vakarų šalyse palyginti mažai rūpintasi moralinių vertybių perdavimu, buvo apleistas objektinis ugdomas santykis, atveriantis gyvenimo tikrovėms, į kurias būtinai įtraukiami ir suaugusieji. Objektinis ugdomas santykis buvo pakeistas išskirtinai emociniu santykiu su vaiku. Schematizuojant ir toliau neplėtojant šios temos objektinį ugdomąjį santykį galima apibrėžti kaip vaikui pripažįstamą jo suvokimą. Priešingai, jausminiame ugdomajame santykiyje suaugęs siekia emociškai įtvirtinti savo vertumą. Kai kam tampa sunku nubrėžti ribą ar moralinį reikalavimą. Šis judėjimas, naujai iškeliantis autoriteto klausimą, plėtojamas jau daugiau kaip keturiasdešimt metų dėl ideologinių priežasčių, kurių ištakas nulėmė taip pat nedirektyvumo psichologijos filosofija. Buvo manoma, kad nedera daryti įtakos, juo labiau vaikui prieštarauti, priešingai, su juo reikia vesti derybas, traktuojant jį kaip suaugusįjį. Daugelio Vakarų šalių pedagogikos koncepcijos ir kalbos tų, kurie formuoja auklėtojus bei dėstytojus, kreipia šia linkme. Galima kelti klausimą, ar čia iš dalies neslypi jaunuolių smurto plėtra, taip pat daugelio vaikų bei paauglių savikontrolės stoka ir menkai struktūruotas intelektas. Šie reiškiniai, kurie dabar pastebimi nuo pat vaikų darželio, rodo, jog suaugusieji nebeatlieka pirmųjų vaiko kontrolės įgūdžių mokytojų vaidmens. Dorovinis ugdymas tapo auklėjimo didžiąja stoka.

Nedaryti vaikui įtakos

Suaugusiųjų pasaulis tolydžio vis labiau susilaukė nuo vaikų moralinės sąžinės ugdymo; reiškėsi tendencija suaugusiųjų ir auklėtojų vaidmenį perkelti į intersubjektyvumo plotmę. Laikytasi vienintelio kriterijaus – vaiko sklaidos, tai laikyta svarbesniu dalyku už vaiko gebėjimą orientuotis tikrovėje, įgusti naudotis objektais, kultūros bei intelekto priemonėmis. Ar bereikia priminti klaidingą požiūrį, kai siekiama išskirtinai vien asmenybės išsiskleidimo, – asmenybės sklaida negali būti savitiksli, tai proto, moralės suvokimo ir santykių su kitais žmonėmis raidos pasekmė. Vaikas gali veiksmingai skleistis išmokdamas įsisavinti įgūdžius ir įgyvendinti žinias mokykloje bei visuomenėje, tačiau taip pat išmokdamas orientuotis ir moralės požiūriu valdyti savo elgseną.

Santykis su tikrove ir kitais žmonėmis galimas tik per moralinį gyvenimą, maitinamą tomis vertybėmis, kurias vaikas turi išmokti pažinti tarpininkaujant suaugusiems. Šiandien laikoma geru tonu savo atsakomybę suvokti grynai individualistiškai ir egocentiškai pagal formulę: „Esu atsakingas sau pačiam!“. Užsisiklėjęs savo narcizme šiuolaikinis individas, laikydamas save visa ko tikslu, tampa pats sau atskaita, vertindamas save spontaniškų įgeidžių ar emocijų interesų požiūriu. Tačiau esame atsakingi ne savo pačių, bet visuomet kitos, nesutampančios su mumis dimensijos atžvilgiu, ypač mūsų elgesiui reguliuoti skirtų visuomeninių taisyklių ir moralės normų, tyrinėtinių tiek asmeniniame, tiek visuomeniniame gyvenime, atžvilgiu.

Moralė žadina atsakomybės suvokimą

Moralinių vertybių – skirtingai negu civilinių įstatymų – tikslas yra ne smerkti asmenį, bet pažadinti atsakomybei dėl savo paties vertybių. Atsakomybės pedagogikoje svarbu perteikti moralines vertybes, nurodantias gėrio kelią ir padedančias sąžinei suvokti žmogiškosios elgsenos pasirinkimą. Dėl moralinio nusižengimo atsirandančios sankcijos tikslas yra siekti asmens atnaujinimo.

Štai kodėl esminis dalykas yra ugdyti atsakomybės suvokimą. Vis dėlto čia susiduriame su sąvoka, kuri skirtingai interpretuojama šiandienos pasaulėjautose. Žodžių „laisvė“, „sąžinė“, „autonomija“, „atsakomybė“ prasmė ne visuomet vienodai suvokiama. Dabartinio individualizmo vardan visos šios sąvokos suvokiamos kaip teisė savarankiškai tvarkytis visose egzistencijos srityse.

Šiandienos pasaulėjautoje asmeninės atsakomybės suvokimas dažnai interpretuojamas kaip galimybė veikti vadovaujantis vien norais ir troškimais, neatsižvelgiant į kitus aspektus. Šią nuostatą pateisinanti lozungą galima apibendrinti taip: „Darau, ką noriu; tai mano problema“. Tiesa, kiekvienam tenka daryti savo pasirinkimus ir juos priimti, tačiau ne narciziškai, priešingai atsakomybei. Tikroji atsakomybė yra pasitelkti protą ir sąžinę siekiant gėrio, gerbiant moralės įstatymą, norint visiškai priimti savo pasirinkimų pasekmes. Atsakomybė visuomet vertinama moralinio įstatymo, gėrio ir tiesos, o ne vien individualių interesų mastu. Žinoma, daugelis mūsų laiko žmonių mano, kad toks vertinimas yra apynasris laisvei ir spontaniškumui, trukdantis išgyventi dabartinį momentą ir savaime iškylančius, neapdorotus troškimus. Tačiau grynai instinktyvus veikimas reiškia pirminę kompulsyvią nuostatą atsiliepiant į tiesioginį jausmą ar instinkto liepimą – tai rodo, kad subjektas yra visiškai savo norų, to, kas jame absoliučiai nevaldoma, kalinys. Auklėtojai turi rūpintis ugdyti jaunuolių atsakomybės jausmą ir proto nuostatą, taip pat pasitelkti valią siekiant

moralinio reiklumo bei askezės instinktų sferoje. Be šito subjekto leidžiasi vadovaujamas savo esybės emocijų, atsisakydamas sveikai pasitelkti intelektą ir vailią. Būtina išmokyti apvaldyti savo troškimus.

Mokėti išstarti „ne“, kad taptume laisvi

Akivaizdu, kad kuo mažiau visuomenė kišasi į jaunuolių gyvenimą, brėždama asmeniniam ir visuomeniniam gyvenimui būdingas ribas, tuo labiau plinta laksizmas ir atveriamas kelias kraštutinei elgsenai, pavyzdžiui, narkotikų vartojimui. Taip pat kelia nerimą konstatuojamas pasyvumas: visuomenė leidžia vaikams vartoti anestetikus ar naikinti savo gyvybę nuodijantis psichostimuliantais. Įstatymai ir potvarkiai, reguliuojantys eismo saugumą keliuose, yra griežti, jais siekiama, kad būtų laikomasi kelių eismo taisyklių ir taip išvengiama mirčių. Tačiau ar visuomenė visuomet išlaiko tą patį budrumą dėl narkotikų mokyklose, viešosiose laisvalaikio leidimo vietose, o kartais net šeimose? Padariniai yra išskirtinai rimti. Vienas iš pirmųjų auklėjimo elementų, kurį tėvai dažnai patiria su vaiku, yra pasakymas vaikui „ne“, nurodant ribą, kai vaikui gali grėsti pavojus arba kai jis grėsmingai pažeidžia ribas. Vaiką padrašina žinojimas, kad yra draudimų, kurių nevalia peržengti; taip jis gali suvokti erdvę, kurioje jam skirta judėti; vaikas gali statyti savo moralės gyvenimą atsižvelgdamas į tam tikrą kiekį pamatinių draudimų, taip geriau atskleisdamas jam tenkančią laisvę. Baimė uždrausti reiškiasi daugelyje suaugusiųjų, bijančių apriboti vaiko raišką, – o iš tikrųjų ji trukdo vaikui tapti tikrai laisvu. Suprantama, tuo norima vaiką ne kamuoti ar imtis ypač griežtų, despotiškų nuostatų, bet mokėti jį palydėti, padedant įsisąmoninti moralės normas ir pažadinant vaiką teisingai ir tikrai suvokti žmogiškąją laisvę.

Jei asmuo nėra suvokęs ribų ar nemoka pasakyti „ne“, jam dažnai sunku išstarti „taip“.

Kur rasti priemonių?

Dažnai be ištyrimo ir be kritiškumo vykstanti individualizmo ir individualiųjų laisvių plėtotė padaro neveiksmingą psichologinį, socialinį ir moralės suvokimo įreikšminimą. Pavyzdžiui, vaikai gali transformuoti pirminę agresiją (kitų baimę ir grėsmės suvokimą) dėl kultūroje ir santykiuose su kitais randamų priemonių: dabar jie privalo įvykdyti šią operaciją remdamiesi patys savimi. Įvykęs pokytis leidžia suprasti, jog individas perkėlė kultūros ir socialinių ryšių investiciją į savo paties individualybę, laikydamas save vieninteliu atskaitos tašku ir atsiribodamas nuo religinių ir moralinių priemonių. Suprantama, kad kiekvienas vaikas turi narciziškesnę požiūrį į save patį, kaip vienintelį modelį pasitelkdamas savo mažiausiai apdorotus jausmus ir vaizduotę. Augdamas vaikas turi dėti varginančias pastangas, ieškodamas savo tapatybės ir at-

likdamas instinktyviosios gyvenimo sferos įreikšminimo darbą. Nenuostabu, kad paauglys patiria didesnę egzistavimo negalią: jo elgesys priklausomas, jis bėga nuo savęs paties, taip pat įvairiomis formomis neigia savo troškimus. Būtent tai atsispindi narkotikų vartojime, – tai simptomas, rodantis sunkumą užimti savo vidinę erdvę, taip pat stoką priemonių, kurių ieškoma dėl priklausomybės nuo cheminių preparatų. Šis sunkumą subjektas siekia panaikinti anestetiniu poveikiu, vartodamas kanapes, o tai sumažina ir užblokuoja nervines jungtis ir kelia riziką jas sunaikinti. Asmuo jaučia tam tikrą ramybę dėl to, kad slopinamos nervinės jungtys; toksikomanas ima nebejausti savo refleksų, praranda koncentraciją, koordinaciją ir negali savęs stimuliuoti ar patenkinti vidui. Kanapės yra pavojingas produktas, neutralizuojantis psichologinį budrumą ir pakeičiantis moralės suvokimą. Kaip atskleidė neseni tyrinėjimai, jos gali net negrįžtamai sukelti psichines ligas, pavyzdžiui, šizofreniją. Taip pat pastebima, kad daugelis jaunuolių praranda gyvenimo motyvaciją, siekį plėtoti santykius ir tęsti mokslą. Toks asocialumas ir intelekto veiksmingumo praradimas vadinamas „amotyvacijos sindromu“. Jaunuoliai ieško priemonių cheminiuose produktuose, nemokėdami rasti jų moralės vertybėse ir tikrame dvasiniame gyvenime. Viliamasi rasti malonumo eikvojant savo egzistenciją, tačiau visa tai subyra ir dažnai pražūva.

Individualizmo kontekste, kai subjektas save laiko atskaitos tašku ir savo paties šaltiniu, santykis su malonumu ir laime yra pakitęs; tiek vieno, tiek kito dalyko ieškoma kaip savitikslio ir išgyvenama momentiška. Malonumas psichologine šios sąvokos prasme yra vogčiomis nusigvelbiamas, kadangi jis nėra kokios nors veiklos ar santykio padarinys. Laimė dažnai painiojama su gera fizine ar psichologine savijauta, pamirštant, jog ji neapibrėžiama medicinos ar psichologijos sąvokomis, – veikia nusakoma filosofijos, moralės ar religinės patirties kalba.

Moralė žadina laisvės suvokimą

Laisvės įgūdžių ugdymas vyksta ilgos brandos ir moralės normų įsisavinimo procesu tol, kol asmuo geba suvokti esąs atsakingas už save, už savo veiksmų padarinius. Vis dėlto vaikas negali ugdytis pats vienas be suaugusiųjų, pirmiausia be tėvų, kurie yra jo pirmieji auklėtojai ir iš kurių negali būti atimtas jų vaidmuo, nebent dėl ypač svarbių priežasčių. Kiti socialiniai veikėjai atlieka savo vaidmenį pagal subsidiarumo principą. Ugdomasis suaugusiųjų vaidmuo ir jų liudijimas vaikams svarbus, jie gali juo vadovautis ir sekti kaip pavyzdžiu. Vaikas gali būti žadinamas ir ugdomas tėvų meile, jų suteiktomis žiniomis, įvesdiniu ir morališkai gerą elgseną, krikščioniškuoju tikėjimu ir moralinėmis vertybėmis. Tačiau suaugusiųjų vaidmuo neapsiriboja paprasto repetitoriaus funkcija. Ypač tai, kad suaugę gyvena tuo, ką perduoda, padeda

vaikams suvokti savo vietą, turėti troškimų ir savo ruožtu gyventi taip, kaip jie išmoka ir mato gyvenant aplinkinius, – ir tai yra gilios laimės šaltinis. Reikia prisiminti, kad kai kurios šiuolaikinės pedagogikos pernelg sutelkusios dėmesį į vaiko laisvę ir autonomiškumą, dažnai pamiršdamas, jog vaikas vystosi per tai, ką psichologai vadina „identifikacijos procesu“. Jaunuolis gali integruoti kultūrinę, religinę bei moralinę duotybę tik tokiu mastu, kiek ji yra vertinama ir išgyvenama suaugusiųjų. Jaunuoliui reikia suaugusiųjų ir visuomenės nuoseklumo, darnos tarp jų žodžių ir praktikos. Mūsų šiandienos visuomenė šaiposi iš daugelio vertybių, kurios sudaro jos pačios pagrindą.

Suaugusieji ir visuomenė savo gyvenimu privalo priminti gyvenimo taisykles

Atsitinka taip, kad tėvai ir apskritai suaugusieji ne visuomet suvokia, ką jie reiškia vaikų akimis. Pavyzdžiui, kai vaikai agresyvūs suaugusiųjų atžvilgiu, tai rodo, kad jie nuo jų priklauso, jiems reikia suaugusiųjų buvimo, kad galėtų konstruoti save. Suaugusieji ir visuomenė privalo išdrišti reikštinis ir nužymėti taisykles, pagal kurias gali būti organizuojamas individualus ir visuomeninis gyvenimas.

Šiuolaikiniame pasaulyje kartais pastebima tendencija nuvertinti gyvenimo reikalavimus bei taisykles, aiškinant, kad kiekvienam dera jas susikurti laikantis pilnutinės autonomijos. Tai sukelia pavojų, kad subjektas atitolinamas nuo likusiojo pasaulio ir nuo tarpusavio ryšių su kitais. Tuomet nekelia nuostabos tai, kad jaunuoliai, norėdami vidujai nuo savęs pabėgti per visokias priklausomybes, pradėdant nuo narkotikų, siekia užmegzti – dažnai iliuzinius – ryšius.

Kadangi suaugusieji – laimei, jų yra daugiausia – suvokia ugdymo prasmę, jie moka vykdyti savo atsakomybę, nurodydami ribas ir taisykles, darančias gyvenimą įmanomą. Tuo pat būdu jaunuoliai privalo žinoti, kad visi nusižengimai sulauks sankcijų, – kad galėtų suvokti vertybes bei taisykles, turinčias tapti kiekvieno savastimi. Tai svarbi nuostata, nes daugelis žmonių ieško pasiteisinimų, kodėl vengia laikytis tvarkos, užuot pripažinę savo padarytas klaidas; kaltę suvokiama kaip klaida ar atsitiktinumai. Kiti pasitelkia specialius argumentus, panašius į tokius: „Aš to nepastebėjau; tai ne mano kaltė; tai nėra reikšmingas dalykas; tai niekam nepadarė žalos“. Tokia nuostata jie leidžia suvokti, jog taisyklės yra sąlygiškos jų subjektyvumo atžvilgiu. Reikia žinoti, kad nebaudžiama kaltė kelia pavojų marginalizuoti individą ir sumažinti jo moralinį suvokimą.

Daugybei vaikų suaugusieji nepaaiškina ne visuomet suprantamų taisyklių prasmės ar nepadedą konkrečiai išgyventi vidinių reikalavimų, kuriuos vaikai nujaucia esant natūraliai gerus. Jie gali patirti pagundą leisti į gyvenseną be jokių apribojimų, grindžiamą tuo, kas išivaizduotina, o ne realu. Suaugusieji turi suprasti, kad moralinis ugdymas reiškia visų pirma suvokimą, jog jų nuostata ir žodis apima daugiau, ne tik juos pačius ir turi auklėjamąjį poveikį jų vaikams.

Pasaulis be tikėjimo ir įstatymo sparčiai regresuoja ir reiškiasi smurtu bei daugybe nusižengimų kasdieniame gyvenime. Nepaisant to, nesame palikti likimo valiai. Mums reikia būtinai suvokti moralinio įstatymo prasmę, kad vėl būtų įmanoma grįžti į tikrovę ir suvokti taisyklių, formuojančių asmenybę, socialinius ryšius ir darančių mus žmonėmis, prasmę.

Parengta pagal kun. prof. Tony Anatrella straipsnį „Morale et les jeunes“

Popiežius pabrėžė Vatikano II Susirinkimo reikšmę

(KAP) Popiežius Benediktas XVI spalio 30 d. prieš Viešpaties angelo maldą pabrėžė Vatikano II Susirinkimo reikšmę. Kreipdamasis į maždaug 70 tūkst. Šv. Petro aikštėje susirinkusių tikinčiųjų, popiežius sakė, jog Susirinkimo tekstai, paskelbti prieš 40 metų, neprarado savo vertės ir reikšmės, maža to, tapo dar reikšmingesni.

Popiežius daugiausia dėmesio skyrė deklaracijai *Nostra aetate*. Pasak jo, Susirinkimas, remdamasis įsitikinimu, kad žmonija yra „visų tautų bendrija“ ir kad Bažnyčios užduotis yra skatinti žmonių vienybę bei tarpusavio meilę, pareiškė, jog Bažnyčia neatmetanti nieko, kas kitose religijose „teisinga ir šventa“. Šioje deklaracijoje apie santykį su nekrikščioniškomis religijomis Susirinkimas visiškai aiškiai priminė „ypatingas krikščionių ir žydų sąsajas“ bei patvirtino „pagarbą musulmonams bei kitų religijų sekėjams“.

Popiežius: mirtis – perėjimas į dangiškąją tėvynę

(KAP) Popiežius Benediktas XVI per Visų Šventųjų šventę akcentavo Bažnyčios tikėjimo mokymą apie šventųjų bendriją kaip „didelę Dievo draugų šeimą“. Lapkričio 1 d. per Viešpaties angelo maldą kreipdamasis į Šv. Petro aikštėje susirinkusius tikinčiuosius, jis pabrėžė, jog gyvuosius su mirusiais vienija „dvasinis solidarumas“. Tradicinis kapų lankymas per Visų Šventųjų šventę ir Vėlines turėtų teikti progą be baimės pamąstyti apie mirtį bei žvelgti į ją budriai bei ramiai.

„Naujasis gyvenimas, gautas per krikštą, nepavaldus nei irimui, nei mirties galiai. Tam, kuris gyvena Kristuje, mirtis yra perėjimas iš žemiškos kelionės į dangiškąją tėvynę, kur Tėvas svetingai sutinka visus savo vaikus iš visų giminių, genčių, tautų ir kalbų“, – sakė Benediktas XVI.

Popiežius ragina ištikimai laikytis Dievo įsakymų

(KAP) Popiežius Benediktas XVI Vėlinių proga paragino melstis už mirusiuosius, pirmiausia už mirusius giminaičius. Lapkričio 2 d. per bendrąją audienciją Šv. Petro aikštėje popiežius sakė, jog krikščionis į mirtį turįs žvelgti ramiai ir su viltimi. Tikėjimo akimis, mirtis yra „ne pabaiga, bet veikia naujas gimimas, neišvengiamas perėjimas, kuriuo pilnatvišką gyvenimą pasiekia tie, kurie savo žemišką egzistenciją grindė Dievo žodžio nurodymais“.

Popiežius ragino tikinčiuosius būti dievobaimingus ir ištikimai laikytis Dievo įsakymų. Ši ištikimybė esanti vilties, vidinės ir išorinės dermės sąlyga bei šaknis, ji suteikia sąžinei ramybę. Tačiau iš šios ištikimybės Dievui išplaukianti pareiga mylėti artimą, ypač dosniai ir nesavanaudiškai remti vargstančius žmones. „Dievas teikia mūsų gyvenimui kryptį bei atsparą. Jo žodis ir įsakymas nėra našta“, – sakė Benediktas XVI. Priešingai, tai išlaisvina bei atveria širdį artimui. Kaip pavyzdį Benediktas nurodė šventuosius. „Sekite jų tikėjimo drąsa“, – ragino jis.

Popiežius: Vatikano II Susirinkimas davė pradžią „bibliniam pavasariui“

(KAP) Pasak popiežiaus Benedikto XVI, prieš keturiasdešimt metų pasibaigęs Vatikano II Susirinkimas paskatino daugiau dėmesio skirti Šventajam Raštui. Per Viešpaties angelo maldą lapkričio 6 d. Šv. Petro aikštėje popiežius sakė, jog Bažnyčia negyvena iš savęs, bet turi savo kelyje nuolatos laikytis Evangelijos gairių. Vyskupai, būdami apaštalų įpėdiniai, privalo rūpintis pilnutinai perteikti krikščioniškąją žinią būsimosioms kartoms.

Benediktas XVI priminė, jog Susirinkimas 1965 m. lapkričio 18 d. paskelbtoje deklaracijoje *Dei Verbum* aptarė Šventojo Rašto perteikimo, įkvėptumo ir aiškinimo te-

mas, išskėlė aikštėn jo esminę reikšmę Bažnyčios gyvenimui. Kadangi Jėzus savo darbais ir žodžiais visiškai perteikė Dievo valią, kokių nors naujų visiems galiojančių apreiškimų nelauktina. Susirinkimo dokumentas apie Dievo apreiškimą *Dei Verbum*, pasak popiežiaus, davė pradžią „bibliniam pavasariui“ ir suteikė stiprių impulsų bendruomenės gyvenimo atnaujinimui. Tai pirmiausia pasakytina apie katechezę, pamokslus, teologiją, dvasingumą bei ekumeninius ryšius. Prie „gausių šio biblinio pavasario vaisių“ Benediktas XVI taip pat priskyre dvasinį Rašto skaitymą, iš kurio gaunama impulsų konkrečiam gyvenimui.

Benediktas XVI priėmė Liuteronų pasaulinės sąjungos prezidentą

(KAP) Lapkričio 7 d. popiežius Benediktas XVI Vatikane per audienciją priėmė Liuteronų pasaulinės sąjungos prezidentą vyskupą Marką Hansoną. Turėdamas prieš akis 2017-aisiais įvyksiančias 500 Reformacijos metines, popiežius ragino katalikus ir liuteronus suintensyvinti ekumeninį dialogą. „Turime giliau suvokti, ką turime bendra ir kas mus skiria“, – sakė jis.

„Broliškas dialogas“ turėtų apimti ne tik bendrų tikėjimo įsitikinimų įgyvendinimą. Bendradarbiauti verčia visuotinis abejojimas „krikščioniškomis tiesomis bei etiniais principais“. „Bendram paveldui tam tikrais atvejais grėsmę kelia pakitusios hermeneutinės prieitys“, – sakė popiežius darydamas užuominą į skirtingas pozicijas gyvybės apsaugos ir homoseksualumo atžvilgiu.

Benediktas XVI Katalikų Bažnyčios ir Liuteronų pasaulinės sąjungos dialogą bei keitimąsi idėjomis įvertino „kaip labai produktyvų ir daug žadantį“. Ekumeniniu „kelrodžiu“ jis pavadino 1999 m. pasirašytą Bendrąjį pareiškimą dėl mokymo apie nutiesinimą, kuriuo buvo pasiektas sutarimas vienu pagrindinių ginčytinų Reformacijos

klausimų. Tačiau yra ir skirtingų pažiūrų, kurių irgi reikėtų imtis.

Popiežius pranešė, kad Tarptautinė katalikų ir liuteronų komisija netrukus užbaigianti savo ketvirtą dialogo fazę ir paskelbsianti dokumentą apie Bažnyčios apaštališkumą. Jis išreiškė viltį, jog dialogas ne tik koncentruosis į „institucinius klausimus“, bet ir atsižvelgs į „tikrąjį visų tarnybų Bažnyčioje šaltinį“.

Vatikanas: tarptautinis kongresas apie „begalybę“

(KAP) Lapkričio 8 d. Romos Laterano universitete prasidėjo tarptautinis kongresas, kuriame filosofai, teologai, astronomai ir matematikai aptarinėja naujas gamtamokslų, filosofijos ir teologijos žinias apie begalybę.

Prieš prasidedant kongresui Vatikano observatorijos direktorius jėzuitas P. George'as Coyne'as Romos dienraštyje „Avvenire“ priminė, jog vis labiau besiplečiančios mūsų Visatos amžius esąs 14 milijardų metų. „Mūsų pasaulis dar labai, labai jaunas“, – sakė jis. Dabartiniai skaičiavimai rodo, jog pabaigos reikėtų tikėtis po „milijardų milijardų“ metų. Mokslininkas jėzuitas pabrėžė, jog žmogus, palyginti su Visatos dydžiu, tiesa, bereikšmis. Tačiau pasaulis, kuriame nebūtų protingos žmogiškosios gyvybės, būtų plėtojėsis visiškai kitaip. Kad žmogus galėtų išeiti į areną, lėmė visų pagrindinių gamtos konstantų sąveika. Vatikano observatorijos direktorius prieštaravo mąstymo pakraipoms, iš principo atmetančioms evoliucijos teoriją. Ji esanti „labai gerai pagrįsta mokslinė teorija“. Remdamasis tuometinio kardinolo Josepho Ratzingerio pozicija, Coyne'as pabrėžė, jog evoliucijos tyrimai suderinami su Bažnyčios mokymu.

Popiežius ragina monoteistines religijas siekti taikos

(KAP) Popiežius Benediktas XVI paragino krikščionis, žydus ir mu-

sulmonus siekti taikos bei puoselėti pakantumą. Tai gyvybiškai svarbu pasaulyje, kuriame sustabarėjusios laikysenos neretai duoda dingstį nesusipratimams, kančioms ar net mirtinam smurtui. Tai popiežius pabrėžė žinioje, skirtoje lapkričio 7–9 d. Stambule vykusiai tarpreliginei konferencijai „Taika ir tolerancija – dialogas ir tarpusavio supratimas Pietryčių Europoje, Kaukaze ir Centrinėje Azijoje“, kurioje ekumeninio patriarcho Bartolomajo kvietimu dalyvavo svarbūs krikščionybės, judaizmo bei islamo atstovai.

„Norint surasti žalingų konfliktų bei įtampų sprendimus, būtinas dialogas“, – teigiama kardinolo Walterio Kasperio perskaitytoje popiežiaus žinioje. Kiekvienas geros valios žmogus, „juolab kiekvienas tikintysis“ privalo prisidėti prie taikingos visuomenės statydinimo ir priešintis „agresyvių ir beprasmių konfrontacijų tarp skirtingų kultūrinių bei etninių grupių pagundai“. Harmoningą bei taikingą pasaulį galima pasiekti tik tai pagarbą žmogaus asmens gyvybei bei orumui padarius bet kurios ekonominės, socialinės ir kultūrinės plėtros centru.

Popiežius remia kardinolo Schönborno poziciją dėl evoliucijos

(KAP) Popiežius Benediktas XVI remia Vienos arkivyskupo kardinolo Christopho Schönborno poziciją ginčė dėl evoliucionizmo. Didelio tarptautinio dėmesio sulaukė tai, kad popiežius per lapkričio 9 d. bendrąją audienciją, apmąstydamas 135 psalmę, nedviprasmiškai kalbėjo apie „protingą planą“ („intelligent design“). Sąvoka „intelligent design“ ženklino didelį atgarsį sukėlusį kardinolo Schönborno komentarą šių metų liepos 7 d. „New York Times“ laikraščio numeryje.

Apmąstydamas psalmę, kurioje apdainuojama Dievo meilė ir gailestingumas, popiežius citavo žydų ir ankstyvųjų krikščionių tradiciją, kuri iš stebėjimosi kūrinijos didybe bei grožiu darė išvadą apie Dievo didybę bei gailestingumą. Benediktas XVI ypač atkreipė dėmesį į vieną didžiųjų Bažnyčios tėvų, šventąjį Bazilijų Cezarėjetį, kuris viename pamoksle apie Biblijos pasakojimą, kaip buvo kuriamas pasaulis, rašė: „Kai kurie, leidęsi suviliojami ateizmo, kuri nešiojosi savyje, išsivaizdavo visatą esant nevairojamą ir netvarkingą, atiduotą atsitiktinumo valiai“.

Popiežius, nukrypdamas nuo pradinio kalbos teksto, pridūrė, jog jis šio IV a. Bažnyčios tėvo žodžius laiką „stebėtinai aktualiais“. Toliau jis pasakė: „Kiek daug šiandien yra šių *kai kurių*. Jie laikosi savo nuomonės ir bando įrodinėti, jog manyti, kad visa neturi tikslo nei tvarkos, kad visa atiduota atsitiktinumo valiai, yra moksliska. Viešpats Šventuoju Raštu pažadina miegantį protą ir mums sako: pradžioje yra kūrybingasis žodis, o tas žodis, kuris viską sukūrė, kuris sukūrė šį protingą planą, sykiu yra meilė“.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKCINĖ KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“